

BIEŽĀK UZDOTIE JAUTĀJUMI SAISTĪBĀ AR SANKCIJĀM

Saskaņā ar [Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma](#) (turpmāk – Sankciju likums) [12.¹ panta pirmo daļu](#) Finanšu izlūkošanas dienests (turpmāk – FID) ir kompetentā institūcija starptautisko un nacionālo sankciju izpildes jautājumos tiktāl, ciktāl normatīvie akti nenosaka citādi.

Šis ir FID sagatavots informatīvais materiāls, lai palīdzētu visām personām ievērot starptautiskos, Eiropas Savienības (turpmāk – ES) un Latvijas Republikas normatīvos aktus sankciju jomā (turpmāk – piemērojamie normatīvie akti), kā arī atspoguļo FID viedokli par labākajiem risinājumiem, atbildot uz saņemtajiem jautājumiem.

Informatīvajā materiālā sniegtie vispārīgie skaidrojumi nav uzskatāmi par juridiski saistošiem, kā arī nav uzskatāmi par FID sniegtu uzziņu vai juridisku konsultāciju. Tie balstīti piemērojamo normatīvo aktu tiesību normu analīzē, kā arī Eiropas Savienības padomes (turpmāk – EP), Eiropas Komisijas (turpmāk – EK) un citu institūciju sniegtajos skaidrojumos, kas saistībā ar izmaiņām piemērojamajos normatīvajos aktos vai jaunām ES tiesas judikatūras atziņām periodiski var mainīties, tādējādi ietekmējot arī FID sniegtos skaidrojumus. Atgādinām, ka saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem FID nav pilnvarots veikt tiesību normu iztulkošanu (oficiālu interpretāciju).

FID, ievērojot [Sankciju likuma 2. panta otrajā daļā](#) noteikto pienākumu visām personām ievērot un izpildīt starptautiskās un nacionālās sankcijas, aicina ikvienu personu patstāvīgi piemērot tiesību normas sankciju jomā, ņemot vērā katras individuālas situācijas faktiskos apstākļus. Līdz ar to šajā materiālā sniegtie skaidrojumi un ieteikumi ir uzskatāmi par vispārīgām vadlīnijām.

Nepieciešamības gadījumā aicinām vērsties FID, iesniedzot iesniegumu [Iesniegumu likumā](#) noteiktajā kārtībā, rakstot uz elektroniskā pasta adresi: sankcijas@fid.gov.lv vai zvanot pa tālruni 67044430. Detalizēta kontaktinformācija un informācija par saziņas veidiem pieejama [šeit](#).

Vienlaikus vēršam uzmanību, ka informācija tiek periodiski pārskatīta un atjaunināta. Ja saistībā ar kādu no jautājumiem ir veikts informācijas atjauninājums vai sadaļa tiek papildināta ar jaunu jautājumu, informācija par informācijas atjauninājumu ir pieejama zem attiecīgā jautājuma.

Pēdējo reizi informācija šajā sadaļā ir atjaunota 01.04.2024.

SATURA RĀDĪTĀJS

1. VISPĀRĪGI JAUTĀJUMI PAR SANKCIJĀM	4
1.1. Kas ir sankcijas un kāds ir to mērķis?.....	4
1.2. Kam ir pienākums ievērot Sankcijas?	6
1.3. Kas ir Sankciju riska pārvaldīšanas pasākumi un kam tie ir jāveic?	7
1.4. Kādi ir sankciju veidi?.....	8
1.5. Kas ir sankciju subjekts?	9
1.6. Kā noteikt, vai sankciju subjekta īpašumā vai kontrolē ir cita vienība?.....	10
1.7. Ko nozīmē līdzekļu un saimniecisko resursu iesaldēšanas pienākums?	11
1.8. Ko nozīmē aizliegums darīt pieejamus līdzekļus un saimnieciskos resursus sankciju subjektam?	12
1.9. Kādas starptautiskās sankcijas Latvijā ir jāievēro un kur meklēt informāciju par starptautiskajām sankcijām?.....	13
1.10. Kādos gadījumos un kurām personām ir pienākums ievērot noteiktas ES dalībvalsts vai NATO dalībvalsts noteiktas sankcijas (ASV OFAC sankcijas)?	14
1.11. Kur var atrast papildu skaidrojumus par ES noteikto sankciju piemērošanu?	16
2. SADARBĪBA AR SANKCIJU SUBJEKTU	17
2.1. Vai drīkst sadarboties ar sankciju subjektu?	17
2.2. Vai drīkst izpildīt saistības, kas noslēgtas pirms sankciju piemērošanas?	17
3. SANKCIJAS PRET KRIEVIJAS FEDERĀCIJU UN BALTKRIEVIJU	18
3.1. Kāda veida sankcijas ir noteiktas pret Krievijas Federāciju un Baltkrieviju?.....	18
3.2. Kāda veida sankcijas ir noteiktas pret Baltkrieviju un, kur meklēt informāciju?.....	20
3.3. Kur meklēt skaidrojumus par pret Krievijas Federāciju un Baltkrieviju noteiktajām sankcijām?	20
3.4. Vai var veikt maksājumus uz Krievijas Federāciju un Baltkrieviju?	20
4. IZMAIŅAS, SĀKOT NO 01.04.2024 UN FID KOMPETENCE	21
4.1. Kādas ir FID funkcijas sankciju izpildes jautājumos?	21
4.2. Kādi jautājumi sankciju izpildē nav FID kompetencē?	21
4.3. Ja Latvijas Banka līdz 01.04.2024. ir izsniegusi atļauju, kas izsniegta uz noteiktu periodu, noteiktu maksājumu izpildei, vai šāda atļauja paliek spēkā arī pēc 01.04.2024.?	21
4.4. Vai pēc 01.04.2024. spēkā paliek Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 27.07.2024. izsniegtais Vispārējais saskaņojums?.....	22
5. KĀDU INFORMĀCIJU PERSONĀM IR PIENĀKUMS IESNIEGT FID	22
5.1. Ko nozīmē pienākums informēt FID par starptautisko un nacionālo sankciju izpildi?	22
5.2. Kāda ir kārtība, kā ziņot FID par iesaldētiem līdzekļiem un saimnieciskiem resursiem, vai par to atbrīvošanu no iesaldēšanas.....	22
5.3. Vai sankciju sarakstā iekļautai personai ir pienākums informēt par tās līdzekļiem un saimnieciskajiem resursiem?.....	23

5.4.	Kādos vēl gadījumos ir jāziņo FID par sankciju subjekta īpašumā, valdījumā, turējumā vai kontrolē esošiem līdzekļiem un saimnieciskajiem resursiem?	23
5.5.	Kādos gadījumos jāsniedz informācija FID par noguldījumiem, kas pārsniedz 100 000 EUR?	24
5.6.	Kurām personām jāiesniedz ziņojums par maksājumiem ārpus ES, kas noteiktā periodā pārsniedz 100 000 EUR?.....	25
5.7.	Ko paredz noteiktu preču kategoriju reeksporta aizliegums uz Krievijas Federāciju? Vai par pārkāpumu jāziņo?	26
5.8.	Kāda cita informācija jāiesniedz FID sankciju jomā?.....	26
6.	FID PUBLICĒTĀ INFORMĀCIJA PAR IESALDĒTAJIEM AKTĪVIEM	26
6.1.	Kur meklēt informāciju par sankciju subjektam iesaldētiem līdzekļiem un saimnieciskajiem resursiem?	26
6.2.	Vai FID veic saņemtās informācijas pārbaudi?.....	27
7.	IZŅĒMUMU PIEMĒROŠANA SANKCIJU IZPILDĒ	27
7.1.	Kur vērsties, lai saņemtu atļauju par izņēmumu piemērošanu sankciju izpildē?.....	27
7.2.	Vai ir noteikta forma, kādā iesniedzams iesniegums?.....	28
7.3.	Kādi dokumenti jāiesniedz, lūdzot izsniegt atļauju izņēmumu piemērošanai?	28
7.4.	Kas ir turpmākās darbības plāns?	29
7.5.	Kādos gadījumos FID var lūgt iesniegt neatkarīga auditora vai vērtētāja atzinumu?	30
7.6.	Kādā laika periodā FID izskata un pieņem lēmumu par atļaujas izsniegšanu?.....	30
7.7.	Kā FID paziņo par pieņemto lēmumu?	30
7.8.	Kur var apstrīdēt FID pieņemto lēmumu par atteikumu izsniegt atļauju izņēmumu piemērošanā?	31
8.	IZDEVUMI PAMATVAJADZĪBU NODROŠINĀŠANAI	31
8.1.	Kas ir sankciju subjekta pamatvajadzības?.....	31
8.2.	Kādas ir sankcijām pakļautas fiziskās personas pamatvajadzības?	31
8.3.	Kas ir uzskatāms par juridiskās personas pamata saimnieciskās darbības izdevumiem?	32
9.	FID SANKCIJU MEKLĒTĀJS	32
9.1.	Kā un kur noskaidrot, vai pret personu ir noteiktas sankcijas?	32
9.2.	Vai FID Sankciju meklētājā var atrast arī visus juridiskos veidojumus, kuros sankciju subjekti ir īpašnieki vai kurus sankciju subjekti kontrolē?.....	33
9.3.	Vai FID Sankciju meklētājā iespējams pārbaudīt arī preču grupas un pakalpojumus, kuriem sankciju ietvaros noteikti ierobežojumi?	33
9.4.	Vai FID Sankciju meklētājā ir aktuālā informācija?	33
10.	EIROPAS SAVIENĪBAS SANKCIJU TRAUKSMES CĒLĀJA RĪKS	33
10.1.	Kā izmantot ES sankciju trauksmes cēlēja rīku?	33
11.	ATBILDĪBA PAR SANKCIJU PĀRKĀPŠANU	33
11.1.	Kāda ir atbildība par sankciju pārkāpšanu?	33
11.2.	Kam jāziņo par sankciju pārkāpumiem un sankciju apiešanu?	34

Lietotie saīsinājumi un definīcijas

ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
ĀM	Ārlietu ministrija
EK	Eiropas Komisija
EP	Eiropas Savienības padome
ES	Eiropas Savienība
FID	Finanšu izlūkošanas dienests
MK	Ministru kabinets
MK noteikumi Nr.184	Ministru kabineta 2024. gada 26. marta noteikumi Nr. 184 "Starptautisko un nacionālo sankciju ierosināšanas un izpildes kārtība"
NATO	Ziemeļatlantijas līguma organizācija (<i>North Atlantic Treaty Organization</i>)
Novēršanas likums	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums
Nacionālās sankcijas	Latvijas Republikas nacionālās sankcijas
Sankciju likums	Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likums
Starptautiskās sankcijas	ES un ANO noteiktās sankcijas
Padomes Regula (ES) Nr. 269/2014	Padomes Regula (ES) Nr. 269/2014 (2014. gada 17. marts) par ierobežojošiem pasākumiem attiecībā uz darbībām, ar ko tiek grauta vai apdraudēta Ukrainas teritoriālā integritāte, suverenitāte un neatkarība
Padomes Regula (ES) Nr. 833/2014	Padomes Regula (ES) Nr. 833/2014 (2014. gada 31. jūlijs), par ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar Krievijas darbībām, kas destabilizē situāciju Ukrainā
Padomes Regula (EK) Nr. 765/2006	Padomes Regula (EK) Nr. 765/2006 (2006. gada 18. maijs) par ierobežojošiem pasākumiem, ņemot vērā situāciju Baltkrievijā un Baltkrievijas iesaistīšanos Krievijas agresijā pret Ukrainu

1.VISPĀRĪGI JAUTĀJUMI PAR SANKCIJĀM

1.1. Kas ir sankcijas un kāds ir to mērķis?

Aplūkojot literatūras avotos rodamos skaidrojumus par sankcijām starptautisko tiesību izpratnē (skat. Ian Cameron, Anton Moiseienko "International Sanctions" pieejams: <https://www.oxfordbibliographies.com/display/document/obo-9780199796953/obo-9780199796953-0220.xml?rskey=vU8zlt&result=2&q=international+sanctions#firstMatch>) atrodama tēze, ka starptautiskajās tiesībās nav atrodams visaptverošs jēdziena "sankcijas" skaidrojums. Tomēr pamatā šo jēdzienu lieto, lai raksturotu nedraudzīga rakstura pasākumus, jo īpaši ekonomiska rakstura. Citos avotos (*Haufbauer*) jēdziens tiek skaidrots, kā apzināta valdību iniciēta ierasto tirdzniecības vai finanšu darījumu attiecību pārtraukšana vai to pārtraukšanas draudi. Diskusijas par sankcijām vairumā gadījumu vērstas uz ekonomiskajām sankcijām, kas ietver saimniecisko darījumu aizliegšanu ar sankcijām pakļautām personām. Iemesli sankciju piemērošanai ir dažādi un valdības pamatā vēršas pret nedraudzīgu režīmu amatpersonām vai personām, kuras tiek turētas aizdomās saistībā līdzdalību noziedzīgos nodarījumos vai iesaisti terorismā. Tāpat sankcijas var ietvert arī eksporta, importa vai

investīciju ierobežojumus, un tās var būt vērstas pret ekonomikas nozarēm, kas var raisīt apdraudējumus (*piemēram, ieroču ražošana vai ar masu iznīcināšanas ieročiem saistīti pētījumi*) vai rada ieņēmumus (*piemēram, augstvērtīgu preču tirdzniecība, tostarp, dimanti, nafta, kokmateriāli*).

Sankcijas ietver arī ceļošanas ierobežojumus, kas liedz sankcijas noteikušajās valstīs ieceļot personām, kas ir pakļautas attiecīgajām sankcijām. Savukārt sākotnējā starptautisko sankciju forma – tirdzniecības embargo ar noteiktu valsti tiek izmantota retāk saistībā ar tālejošām humanitārām sekām. Kā arī izteikti diplomātiskus un politiskus pasākumus, piemēram, diplomātisko attiecību pārtraukšanu, parasti neuzskata par sankcijām starptautisko sankciju izpratnē, tāpat arī militāras darbības.

Diskusijas par starptautiskajām sankcijām saistītas ar diviem segmentiem – to mērķiem un efektivitāti, no vienas puses, un to likumību un ietekmi uz cilvēktiesībām, no otras puses. Tas saistīts ar to, ka sankcijas ir visspēcīgākās, ja tās piemēro spēcīgas valstis vai starptautiskās organizācijas, tādējādi ietverot arī atbildības aspektus. Atsevišķas sankcijas, jo īpaši pret personām, kas tiek turētas aizdomās par terorismu, ir pieņēmusi ANO Drošības padome. Citas ievieš atsevišķas valstis vai ES – unikāli integrēta reģionāla organizācija ar kopēju ārpolitiku. Savukārt sankcijas, kas pieņemtas ārpus ANO tiesiskā regulējuma, tiek dēvētas par “vienpusējām sankcijām” un Amerikas Savienotās Valstis un ES kā būtiski ekonomiskie dalībnieki tās aktīvi piemēro.¹

ES kontekstā jāatzīmē, ka EK ir skaidrojusi², ka sankcijas jeb **ierobežojošie pasākumi** ir nozīmīgs **ES kopējās ārpolitikas un drošības politikas instruments**, ar kura palīdzību, ja nepieciešams, ES var iejaukties, lai novērstu konfliktu vai reaģētu uz krīzēm. ES sankcijas izmanto kā daļu no integrētas un vispusīgas politikas pieejas, kurā ir ietverts arī politiskais dialogs, papildu centieni un citi ES rīcībā esošie instrumenti. Lai gan noteiktie ierobežojošie pasākumi tiek saukti par “sankcijām”, tie nav sodoši – **to mērķis ir atjaunot tiesisko situāciju, novērst iespējamo situācijas pasliktināšanos, kā arī pārtraukt sankciju subjekta prettiesiskās darbības**³.

Krievijas Federācijas izvērtais agresīvais karš Ukrainā, graujot un apdraudot Ukrainas teritoriālo integritāti, suverenitāti un neatkarību, kopš 2014. gada un jo īpaši pēc Krievijas Federācijas īstenota pilna mēroga militāra iebrukuma Ukrainā 2022. gadā, ir radījis nepieciešamību ES pret Krievijas Federāciju piemērot bezprecedenta sankcijas, kas finanšu ierobežojumu veidā vērstas kā pret Krievijas Federācijas valdību un tai pietuvinātām un lojālām personām (*mērķētas finanšu sankcijas*), tā arī pret Krievijas Federācijas izcelsmes izejvielu, preču un pakalpojumu importu ES teritorijā un ES izcelsmes izejvielu, preču un pakalpojumu eksportu uz Krievijas Federāciju (*sektorālas sankcijas*). EK [Skaidrojumā par biežāk uzdotajiem jautājumiem saistībā ar piemērotajām sankcijām, atbildot uz Krievijas Federācijas militāro agresiju Ukrainā un Baltkrievijas iesaisti tajā](#) cita starpā skaidrojusi, ka sankcijas ir vērstas pret Kremli un tam lojālām personām. To mērķis ir vājināt Krievijas Federācijas valdības spējas finansēt tās izraisīto agresīvo karu pret Ukrainu. Sankcijas ir ieviestas, lai maksimāli palielinātu negatīvo ietekmi uz Krievijas Federācijas ekonomiku, vienlaikus, cik vien iespējams, ierobežojot iespējamo seku ietekmi uz ES pilsoņiem un uzņēmumiem. Sankciju rūpīga un efektīva izpilde ir būtiskākie faktori, lai novērstu to apiešanu. Par to ir atbildīgas ES dalībvalstis un EK ir apņēmusies

¹ Ian Cameron, Anton Moiseienko “International Sanctions” pieejams: <https://www.oxfordbibliographies.com/display/document/obo-9780199796953/obo-9780199796953-0220.xml?rskey=vU8zlt&result=2&q=international+sanctions#firstMatch>

² Sk. detalizēti: https://finance.ec.europa.eu/eu-and-world/sanctions-restrictive-measures_en

³ Turpat

nodrošināt konsekvētu sankciju īstenošanu visā ES. ES noteiktās sankcijas izriet no ES normatīvajiem aktiem – regulām, kas ir saistošas un tieši piemērojamas visās ES dalībvalstīs⁴.

Latvijas Republikas pamata tiesību avots sankciju jomā ir [Sankciju likums](#). Saskaņā ar [Sankciju likuma 11. panta pirmo daļu](#) Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padomes rezolūcijās noteiktās finanšu un civiltiesiskās sankcijas un Eiropas Savienības regulās noteiktās sankcijas ir saistošas un tieši piemērojamas Latvijas Republikā. Savukārt no [Sankciju likuma 2.panta pirmās daļas](#) tiesiskā regulējuma izriet, ka šajā likumā noteiktajos gadījumos Latvijas Republikā ir piemērojamas arī ES dalībvalsts vai NATO dalībvalsts noteiktās sankcijas. Plašāk par ES dalībvalsts vai NATO dalībvalsts noteikto sankciju, tajā skaitā ASV Ārvalstu aktīvu kontroles biroja OFAC sankciju ievērošanu lūdzu skatīt jautājumu Nr. 1.10 “Kādos gadījumos un kurām personām ir pienākums ievērot noteiktas ES dalībvalsts vai NATO dalībvalsts noteiktas sankcijas?”.

Vispārīgu starptautisko un nacionālo sankciju ierosināšanas un izpildes kārtību nosaka [MK noteikumi Nr. 184](#).

1.2. Kam ir pienākums ievērot Sankcijas?

Saskaņā ar [Sankciju likuma 2. panta otro daļu](#) [Sankciju likums](#) attiecas uz visām personām, un tām ir pienākums ievērot un izpildīt starptautiskās un nacionālās sankcijas.

Savukārt saskaņā ar [MK noteikumu Nr. 184 15. punktu](#) persona, izpildot starptautiskās un nacionālās sankcijas, kas paredz līdzekļu iesaldēšanu, aizliegumu tieši vai netieši darīt pieejamus līdzekļus vai jebkura cita veida ierobežojumus, nodrošina, ka **nekavējoties bez iepriekšēja brīdinājuma** tiek ievēroti ierobežojumi, ko nosaka attiecīgās starptautiskās un nacionālās sankcijas regulējošie normatīvie akti.

Tāpat personām ir **aizliegts iesaistīties darbībās, kas vērstas uz starptautisko un nacionālo sankcijas apiešanu un var rezultēties Sankciju pārkāpšanā**, par ko atbildība ir paredzēta [Krimināllikuma 84. pantā](#). Veicot FID rīcībā esošo ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem analīzi, kā arī pamatojoties uz Sankciju darba grupas⁵ ietvaros pārrunāto un citu Latvijas un starptautisko institūciju veikto izpēti un konstatējumiem, FID ir apkopojis [pret Krievijas Federāciju noteikto sankciju apiešanas indikatorus](#)⁶, kas var liecināt par starptautisko un nacionālo sankciju apiešanu vai to apiešanas mēģinājumu.

Papildus saskaņā ar ES tiesību aktiem ([Padomes Regula \(ES\) Nr. 269/2014 17.pants](#), [Padomes Regula \(ES\) Nr. 833/2014 13.pants](#), [Padomes Regula \(EK\) Nr. 765/2006 10.pants](#)) ES noteiktās sankcijas jāpiemēro un jāizpilda:

- ES teritorijā, tostarp tās gaisa telpā;
- visos gaisa kuģos vai kuģos, kas atrodas kādas dalībvalsts jurisdikcijā;

⁴ EK Skaidrojums par biežāk uzdotajiem jautājumiem saistībā ar piemērotajām sankcijām, atbildot uz Krievijas Federācijas militāro agresiju Ukrainā un Baltkrievijas iesaisti tajā (pieejams: https://finance.ec.europa.eu/eu-and-world/sanctions-restrictive-measures/sanctions-adopted-following-russias-military-aggression-against-ukraine/frequently-asked-questions-sanctions-against-russia_en?f%5B0%5D=sanctions_category_sanctions_category%3A155#list)

⁵ Sankciju darba grupas darbība tiek organizēta sadarbības koordinācijas grupas ietvaros saskaņā ar Novēršanas likuma 55. panta otro daļu. Sankciju darba grupā apvienoti eksperti no FID, Latvijas Republikas prokuratūras, Valsts drošības dienesta, Finanšu un kapitāla tirgus komisijas, Valsts ieņēmumu dienesta un piecām Latvijas kredītiestādēm – AS “Swedbank”, “Luminor Bank” AS Latvijas filiāle, AS “SEB banka”, AS “Citadele banka”, “BluOr Bank” AS.

⁶ Pret Krieviju noteikto sankciju apiešanas indikatori (pieejams: https://fid.gov.lv/uploads/files/2022/Pret_Krieviju_noteikto_sankciju_apiesanas_indikatori.pdf)

- jebkurai personai ES teritorijā vai ārpus tās, kurai ir kādas dalībvalsts valstspiederība;
- visām juridiskajām personām, vienībām vai struktūrām, kas reģistrētas vai izveidotas saskaņā ar kādas ES dalībvalsts tiesību aktiem;
- visām juridiskajām personām, vienībām vai struktūrām saistībā ar jebkādiem darījumiem, ko tās pilnīgi vai daļēji veic ES.

1.3. Kas ir Sankciju riska pārvaldīšanas pasākumi un kam tie ir jāveic?

[Sankciju likuma 13.¹ panta pirmajā daļā](#) ir noteikts, ka Latvijas Bankas, Valsts ieņēmumu dienesta, Patērētāju tiesību aizsardzības centra, Latvijas Zvērinātu advokātu padomes, Latvijas Zvērinātu notāru padomes, Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas, Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas, Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes un Maksātnešpējas kontroles dienesta uzraudzībā esošās personas atbilstoši savam darbības veidam veic un dokumentē Sankciju riska novērtējumu, lai noskaidrotu, novērtētu, izprastu un pārvaldītu savai darbībai vai klientiem noteikto Sankciju neizpildes riskus. Pamatojoties uz šo novērtējumu, uzraudzībā esošās personas izveido **Sankciju riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmu**, tostarp izstrādājot un dokumentējot attiecīgās politikas un procedūras.

Citām personām normatīvajos aktos nav noteikts kādus tieši Sankciju risku pārvaldības pasākumus personām ir pienākums veikt. Vienlaikus saskaņā ar [Sankciju likuma 2. panta pirmo daļu ikvienai personai ir pienākums ievērot un izpildīt Sankcijas](#). Ievērojot minēto, [Sankciju likuma 13.¹ pantā](#) neminētām personām, lai gan nav pienākuma izveidot iekšējās kontroles sistēmu vai veikt Sankciju riska novērtējumu, **ir jāveic tādi pasākumi, kas ir piemēroti un efektīvi, lai nodrošinātu Sankciju izpildi**. Vienlaikus jāņem vērā, ka [Krimināllikuma 84.pants](#), kas paredz kriminālatbildību par Sankciju pārkāpšanu, ir vienādi saistošs visām personām, neatkarīgi no normatīvajos aktos noteiktā pienākuma ieviest iekšējo kontroles sistēmu un veikt Sankciju riska novērtējumu.

EK ir vērsusi uzmanību uz nepieciešamību ES uzņēmējiem veikt noteiktus pasākumus, kas nepieciešami sankciju, kas noteiktas pret Krievijas Federāciju, risku pārvaldībai. Kā norādīts [EK Vadlīnijās ES uzņēmējiem “Pastiprinātas uzticamības pārbaudes \(due diligence\) ieviešana, lai pasargātu no Krievijas sankciju apiešanas”](#) ES uzņēmējiem būtu jānosaka, jānovērtē un jāizprot iespējamie apiešanas riski, kas ir visbūtiskākie attiecībā uz to uzņēmējdarbības aktivitātēm un darbības modeli, un jāveic pasākumi, lai mazinātu šādus riskus. Tas būtu jāveic regulāri, pamatojoties uz aktuālu informāciju par sankciju apiešanas metožu attīstību. EK atzīmē, ka tieši ES uzņēmēji, kas organizē darījumus, nevis tikai iesaistās to izpildē (piemēram, kredītiestādes, izpildot maksājumus), var labāk novērtēt riskus un veikt izpētes pasākumus. Turklāt, atkarībā no darījumu rakstura, var atšķirties personu loks, kam ir iespēja atklāt sankciju apiešanu. Pasākumiem, kas tiek veikti, lai pārvaldītu sankciju riskus, jābūt piemērotiem nozarei / darbībai, kurā persona iesaistīta. Personām būtu jāidentificē un jāizvērtē iespējami sankciju pārkāpšanas vai apiešanas riski attiecīgā darījumam vai darbībai, kuros tās ir iesaistītas, un jānosaka piemēroti risku pārvaldības pasākumi, lai šos riskus pārvaldītu. Piemēram, jāveic darījuma partneru izpēte, jāpārlicinās par preču izcelsmi / preču galalietotāju, jānosaka papildus kontroles, sadarbojoties ar sadarbības partneriem valstīs, kurās pastāv augsts sankciju apiešanas risks, un citi pasākumi, lai nodrošinātu, ka persona netiek iesaistīta sankciju apiešanā vai pārkāpšanā⁷.

⁷ EK Vadlīnijās ES uzņēmējiem “Pastiprinātas uzticamības pārbaudes (due diligence) ieviešana, lai pasargātu no Krievijas sankciju apiešanas” (pieejams: https://finance.ec.europa.eu/document/download/3c86c9a8-f09e-4092-ab8c-a9e678df1494_en?filename=guidance-eu-operators-russia-sanctions-circumvention_en.pdf)

1.4. Kādi ir sankciju veidi?

Sankcijas var iedalīt divos pamata veidos:

- mērķētas finanšu sankcijas;
- sektorālās sankcijas.

Mērķētas finanšu sankcijas vispārīgi paredz šādus pienākumus:

1. **iesaldēt visus līdzekļus un saimnieciskos resursus**, kas ir jebkuru attiecīgā sankciju normatīvajā aktā uzskaitītu fizisko vai juridisko personu, vienību vai struktūru, vai ar tām saistītu fizisko vai juridisko personu, vienību vai struktūru īpašumā, valdījumā, turējumā vai pārziņā (jeb kontrolē).
2. **aizliegumu tieši vai netieši darīti pieejamus līdzekļus vai saimnieciskos resursus** attiecīgā sankciju normatīvajā aktā uzskaitītām fiziskajām vai juridiskajām personām, vienībām vai struktūrām, vai ar tām saistītām fiziskajām vai juridiskajām personām, vienībām vai struktūrām vai to labā.

Mērķēto finanšu sankciju kontekstā lūdzam skatīt arī [Padomes Regulas \(ES\) Nr. 269/2014 2. pantu](#).

Papildus atgādinām, ka saskaņā ar [MK noteikumu Nr. 184 15. punktu](#) persona, izpildot starptautiskās vai nacionālās sankcijas, kas paredz līdzekļu iesaldēšanu, aizliegumu tieši vai netieši darīt pieejamus līdzekļus vai jebkura cita veida ierobežojumus, nodrošina, ka nekavējoties bez iepriekšēja brīdinājuma tiek ievēroti ierobežojumi, ko nosaka attiecīgās starptautiskās vai nacionālās sankcijas regulējošie normatīvie akti. Tas nozīmē, ka ir aizliegts iesaistīties praktiski jebkādos civiltiesiskos darījumos ar sankciju subjektiem. Savukārt jebkādas atkāpes no minētajiem pienākumiem ir pieļaujamas tikai attiecīgajā sankciju normatīvajā aktā noteiktos izņēmuma gadījumos. Par izņēmuma gadījumiem no sankciju izpildes lūdzam skatīt arī [Padomes Regulas \(ES\) Nr. 269/2014 2.a, 4. pantu līdz 7. pantu](#). Tāpat plašāk par izņēmumu piemērošanu sankciju izpildē lūdzam skatīt **7. sadaļu**.

Sektorālās sankcijas vispārīgi ir sankcijas, kas noteiktas pret konkrētām precēm un pakalpojumiem, aizliedzot pakalpojumu sniegšanu un šo preču importu vai eksportu. Tās var tikt mērķētas uz konkrētām nozarēm, kas ir būtiskas konkrētas valsts vai reģiona ekonomikai un ietvert, piemēram, tādus pasākumus kā tirdzniecības, ieguldījumu, finansējuma vai tehnoloģiju nodošanas ierobežojumus konkrētās nozarēs, aizliegumus vai ierobežojumus noteiktu preču un tehnoloģiju eksportam vai importam, kā arī aizliegumus sniegt finanšu pakalpojumus vai ieguldījumus, un citus pasākumus.

Jāņem vērā, ka reaģējot uz Krievijas Federācijas pilna mēroga militāru iebrukumu Ukrainā, ES pret Krievijas Federāciju ir noteikusi **sektorālās sankcijas**, kas aptver ļoti plašu preču un nozaru klāstu (naftas, militārā, industriālā, aviācijas, kosmosa, enerģētikas un citas nozares) kā arī noteikusi **iepriekš nebijušus sektorālo sankciju veidus** (tai skaitā, bet ne tikai, ieņemt noteiktus amatus, sniegt juridiskos un grāmatvedības pakalpojumus, pieņemt noguldījumus, kas pārsniedz 100 000 EUR, piešķirt vai turpināt izpildīt publiskos iepirkumus ar noteiktas kategorijas personām, naftas produktu cenu griezumus, utt.). Tāpēc būtiski izprast, ka šobrīd arvien plašāks sektoru, preču un pakalpojumu loks tiek pakļauts sektorālajām sankcijām un tāpēc personām ir svarīgi būt informētām par dažādiem sektorālo sankciju veidiem, lai nodrošinātu, ka sankcijas tiek izpildītas un personas netiek iesaistītas sankciju pārkāpšanā vai apiešanās. Vairāk informācijas par to, kādi sektorālo sankciju veidi noteikti pret Krievijas Federāciju, **skatīt šīs sadaļas jautājumā par pret Krievijas Federāciju noteiktajām sektorālajām sankcijām**.

Vienlaikus vēršam uzmanību, ka attiecīgajā sankciju normatīvajā regulējumā un skaidrojošos dokumentos (piemēram, [Atjaunināta ES paraugprakse attiecībā uz ierobežojošo pasākumu efektīvu īstenošanu](#)⁸, EK viedokļi un [atbildes uz biežāk uzdotajiem jautājumiem](#)) tiek skaidrots ar sankcijām noteikto pienākumu tvērumu, tai skaitā, dažādu sektorālo sankciju aspekti, kā arī tiek skaidroti sankciju normatīvajos aktos lietotie jēdzieni, tai skaitā, “līdzekļi”, “saimnieciskie resursi”, “līdzekļu iesaldēšana”, “saimniecisko resursu iesaldēšana”, “darīt netieši pieejamus līdzekļus”, u.c. Biežāk uzdoto jautājumu sadaļas turpinājumā skaidroti galvenie šie jēdzieni, kā arī sniegta informācija par to, kuros avotos meklēt detalizētāku informāciju.

1.5. Kas ir sankciju subjekts?

[Saskaņā ar Sankciju likuma 1. panta 4. punktu](#) sankciju subjekts ir starptautisko publisko tiesību subjekts (piemēram, valsts), fiziskā vai juridiskā persona vai cits identificējams subjekts, attiecībā **uz kuru ir noteiktas** vai **uz kuru attiecināmas** starptautiskās vai nacionālās sankcijas.

1. Sankciju subjekti, attiecībā uz kuriem noteiktas sankcijas.

Sankciju subjekti, **attiecībā uz kuriem noteiktas** sankcijas, ir subjekti, kas ir tieši iekļauti piemērojamajā normatīvajā aktā sankciju jomā jeb ir tieši iekļauti “sankciju sarakstos”. Piemēram, [Regulas \(ES\) Nr. 269/2014 I pielikumā](#) iekļauti sankciju subjekti, attiecībā uz kuriem noteiktas mērķētas finanšu sankcijas, reaģējot uz Krievijas Federācijas pilna mēroga militāru iebrukumu Ukrainā.

Informējam, ka FID tīmekļa vietnes sadaļā [“Sankciju saraksti”](#)⁹ tiek uzturēta informācija par tieši sankciju sarakstos iekļautiem sankciju subjektiem, attiecībā uz kuriem noteiktas **mērķētas finanšu sankcijas**, ko noteikusi ANO, ES vai Latvijas Republika, un iespējams veikt subjekta meklēšanu šajos sarakstos.

2. Sankciju subjekti, uz kuriem attiecināmas sankcijas.

Sankciju subjekti, uz kuriem **attiecināmas** sankcijas, ir tāda fiziska vai juridiska persona, vai cits identificējams subjekts, kas, lai gan nav tieši iekļauts sankciju sarakstā, tomēr, ņemot vērā ar sankcijām noteikto pienākumu tvērumu, uz to ir attiecināmas sankcijas. Vispārīgi, ja sankciju subjekta īpašumā vai kontrolē ir cita juridiska persona vai vienība, tad attiecībā uz šo citu juridisko personu vai vienību ir **attiecināmas un piemērojamas** tādas pašas sankcijas, kā attiecībā uz personu, kas ir tieši iekļauta sankciju sarakstā.

Tādēļ, lai nodrošinātu atbilstību piemērojamajiem normatīvajiem aktiem sankciju jomā, viens no pamata pasākumiem ir noskaidrot, vai pret personu, piemēram, sadarbības partneri nav noteiktas sankcijas (t. i. persona pati ir iekļauta sankciju sarakstā), vai pret personu nav attiecināmas sankcijas (t.i., ievērojot piemērojamajos normatīvajos aktos sankciju jomā noteikto pienākumu tvērumu, piemēram, vai persona nav sankciju sarakstā iekļautas personas īpašumā vai kontrolē), kā arī, vai uz darījumu vai kādu tā aspektu neattiecas sektorālās sankcijas (piemēram, vai, ņemot vērā personas pilsonību vai rezidences valsti, nav aizliegts personai sniegt noteikta veida pakalpojumus).

Papildus, tīmekļa vietnes sadaļā **Iesaldētie aktīvi** Latvijā FID publicē informācija par sankciju subjektiem, kuriem Latvijā ir iesaldēti līdzekļi vai saimnieciskie resursi. Savukārt sadaļā

⁸ [Atjaunināta ES paraugprakse attiecībā uz ierobežojošo pasākumu efektīvu īstenošanu](https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10572-2022-INIT/lv/pdf) (pieejams: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10572-2022-INIT/lv/pdf>)

⁹ <https://sankcijas.fid.gov.lv/>

Iesaldētie saimnieciskie resursi publicēta detalizēta informācija par dažāda veida saimnieciskajiem resursiem, kas sankciju subjektiem iesaldēti Latvijā.

1.6. Kā noteikt, vai sankciju subjekta īpašumā vai kontrolē ir cita vienība?

Saskaņā ar [Atjauninātās ES paraugprakses attiecībā uz ierobežojošo pasākumu efektīvu īstenošanu](#) 62. punktu, kas formulēts atbilstoši definīcijai, kas dota [Padomes Regulai \(EK\) Nr. 2580/2001](#)¹⁰, izvērtējot, vai **juridiska persona vai vienība atrodas citas personas vai vienības īpašumā**, jāņem vērā kritērijs, vai tai pieder vismaz 50 % no vienības īpašumtiesībām vai tā ir tās daļu kontrolpaketes īpašnieks.

Ja minētais kritērijs ir izpildīts, tad uzskatāms, ka juridiskā persona vai vienība **atrodas citas personas vai vienības īpašumā**.

Izvērtējot, vai **juridisku personu vai vienību kontrolē sankciju sarakstā iekļauta persona vai vienība** viena pati vai saskaņā ar nolīgumu, kas noslēgts ar citu kapitāldaļu turētāju vai citu trešo personu, jāņem vērā, piemēram, šādi kritēriji:¹¹

- tā ir tiesīga vai pilnvarota iecelt vai atcelt šādas juridiskās personas vai vienības administratīvās, pārvaldes vai uzraudzības struktūras locekļu vairākumu;
- tā ir iecēlusi juridiskās personas vai vienības administratīvās, pārvaldes vai uzraudzības struktūru locekļu vairākumu pašreizējā un iepriekšējā finanšu gadā, izmantojot vienīgi savas balsstiesības;
- pēc vienošanās ar citiem juridiskās personas vai vienības kapitāldaļu turētājiem vai dalībniekiem tā viena pati kontrolē juridiskās personas vai vienības kapitāldaļu turētāju vai dalībnieku vairākuma balsstiesības;
- tai ir tiesības īstenot dominējošu ietekmi pār juridisko personu vai vienību pēc vienošanās, kas noslēgta ar šo juridisko personu vai vienību, vai saskaņā ar noteikumu tās dibināšanas līgumā vai statūtos, ja tiesību akti, kas attiecas uz šo juridisko personu vai vienību, pieļauj, ka tā ir šādas vienošanās vai noteikuma priekšmets;
- tai ir pilnvaras izmantot tiesības īstenot dominējošu ietekmi, pašam neesot šo tiesību turētājam, tostarp, piemēram, ar aizsegsabiedrības starpniecību;
- tai ir tiesības izmantot visus juridiskās personas vai vienības aktīvus vai daļu no tiem;
- tā vienoti pārvalda juridiskās personas vai vienības saimniecisko darbību, publicējot konsolidētus pārskatus;
- tai ir solidāra atbildība par juridiskās personas vai vienības finanšu saistībām vai tā šīs tiesības galvo.

Ja izpildās kāds no augstākminēto kritēriju piemēriem, uzskatāms, ka **kontrolē pār juridisko personu vai vienību īsteno sankciju sarakstā iekļauta persona vai vienība**.¹² Kontroles noteikšanai minēto kritēriju **uzskaitījums nav izsmelošs**, katras situācijas apstākļi vērtējami individuāli.

Tāpat norādāms, ka minēto īpašumtiesību vai kontroles kritēriju izpildi katrā atsevišķā gadījumā var atspēkot.¹³

¹⁰ [Padomes Regulas \(EK\) Nr. 2580/2001](#) 1. panta 5. punkts nosaka, ka “būt juridiskās personas, grupas vai organizācijas īpašniekam nozīmē turēt valdījumā vismaz 50 % no juridiskās personas, grupas vai organizācijas īpašumtiesībām vai arī būt to akciju kontrolpaketes īpašniekam”.

¹¹ [Atjaunināta ES paraugprakse attiecībā uz ierobežojošo pasākumu efektīvu īstenošanu](#), 63. punkts (pieejams: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10572-2022-INIT/lv/pdf>)

¹² [Atjauninātās ES paraugprakses attiecībā uz ierobežojošo pasākumu efektīvu īstenošanu attiecībā uz ierobežojošo pasākumu efektīvu īstenošanu](#) 64. punkts (pieejams: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10572-2022-INIT/lv/pdf>)

¹³ Turpat, 65. punkts

Izvērtējot minētos kritērijus un konstatējot, ka juridiskā persona vai vienība atrodas sankciju sarakstā iekļautas personas vai vienības **īpašumā vai kontrolē**, uz šādu personu vai vienību attiecināmi tādi paši ierobežojošie pasākumi, kā uz sankciju sarakstā iekļauto personu vai vienību, proti – **tiek iesaldēti līdzekļi un saimnieciskie resursi, kas ir šādas personas īpašumā, valdījumā, turējumā vai pārziņā**. Kā arī, ir arī aizliegts darīt pieejamus līdzekļus vai saimnieciskos resursus, jo tiek **uzskatīts, ka šie līdzekļi vai saimnieciskie resursi tiek netieši darīti pieejami sarakstā iekļautajai personai vai vienībai**.¹⁴

Norādāms, ka saskaņā ar EK sniegto skaidrojumu *“tiklīdz tiek noteikta sankciju sarakstā iekļautas personas kontrole pār sarakstā neiekļautu personu vai vienību, var pieņemt, ka kontrole attiecināma arī uz sarakstā neiekļautās vienības meitasuzņēmumiem un aktīviem. ES meitasuzņēmums var atspēkot šo pieņēmumu katrā atsevišķā gadījumā, ja tas var pierādīt, ka daži vai visi tā aktīvi ir ārpus mātesuzņēmuma kontroles vai, ka mātesuzņēmumu faktiski nekontrolē sarakstā iekļautā persona”*¹⁵.

1.7. Ko nozīmē līdzekļu un saimniecisko resursu iesaldēšanas pienākums?

Saskaņā ar Padomes [Regulas \(ES\) Nr. 269/2014 2. panta 2. punktu](#) iesaldē visus līdzekļus un saimnieciskos resursus, kas ir jebkuru I pielikumā uzskaitītu fizisko vai juridisko personu, vienību vai struktūru, vai ar tām saistītu fizisko vai juridisko personu, vienību vai struktūru īpašumā, valdījumā, turējumā vai pārziņā (jeb kontrolē).

Līdzekļu iesaldēšanas definīcija noteikta [Regulas \(ES\) Nr. 269/2014 1. panta f punktā](#). Proti, **līdzekļu iesaldēšana** nozīmē **liegumu jebkādam līdzekļu kustībai** – pārvedumiem, grozījumiem, izmantošanai un piekļuvei tiem, vai **jebkādam rīcībai** ar līdzekļiem, **kurās rezultātā varētu mainīties to apjoms, summa, atrašanās vieta, īpašnieks, valdītājs, raksturīgās iezīmes vai galamērķis, vai rastos jebkādas citas izmaiņas**, kas varētu darīt iespējamu līdzekļu izmantošanu, tostarp vērtspapīru portfeļa pārvaldību.

Vispārīgi, ar **līdzekļiem** ([Regulas \(ES\) Nr. 269/2014 1. panta g punkts](#)) saprot jebkāda veida finanšu aktīvus un ieguvumus, tostarp, bet ne tikai:

- skaidru naudu, čekus, prasījumus skaidrā naudā, vekselus, maksājumu uzdevumus un citus maksāšanas līdzekļus;
- noguldījumus finanšu iestādēs vai citās iestādēs, kontu atlikumus, parādus un parādu saistības;
- publiski vai privāti tirgojamus vērtspapīrus un parāda instrumentus, tostarp akcijas un kapitāla daļas, vērtspapīru apliecības, obligācijas, parādzīmes, galvojumi, ķīlu zīmes un atvasināto instrumentu līgumus;
- procentus, dividendes vai citus ienākumus no aktīviem vai to uzkrātās vai radītās vērtības;
- kredītus, tiesības uz ieskaitu, garantijas, saistību izpildes garantijas vai citas finanšu saistības;
- akreditīvus, konosamentus, pavadzīmes;
- dokumentus, kas apliecina līdzdalību fondos vai finanšu resursos.

Saimniecisko resursu iesaldēšana ir liegums tos izmantot, **lai iegūtu līdzekļus, preces vai pakalpojumus**, tostarp – bet ne tikai – pārdodot, iznomājot vai tos ieķīlājot.

¹⁴ Atjauninātās ES paraugprakses attiecībā uz ierobežojošo pasākumu efektīvu īstenošanu attiecībā uz ierobežojošo pasākumu efektīvu īstenošanu 66. punkts (pieejams: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10572-2022-INIT/lv/pdf>)

¹⁵ EK Atzinums par Padomes Regulas (ES) Nr. 269/2014 2. panta 2. punktu

Atbilstoši [Atjauninātajā ES paraugpraksē attiecībā uz ierobežojošo pasākumu efektīvu īstenošanu](#) noteiktajam, saimnieciskie resursi tiek iesaldēti, lai novērstu, ka tos izmanto kā paralēlu vai aizvietotājvalūtu, un izvairītos no līdzekļu iesaldēšanas apiešanas. Attiecīgi jebkurai personai ir pienākums nodrošināt, ka sankciju sarakstā iekļautas personas vai vienības valdījumā, īpašumā, turējumā vai kontrolē (jeb pārziņā) esoši saimnieciskie resursi ir iesaldēti. Piemēram, ja personas noliktavā stāv sankciju subjektam piederošas preces, tad noliktavas īpašniekam ir pienākums nodrošināt, ka sankciju subjekts nevar izmantot šīs preces, lai iegūtu līdzekļus, citas preces vai pakalpojumus, piemēram, preces pārdodot.¹⁶

Jāņem vērā, ka saimniecisko resursu iesaldēšana neaptver to izmantošanu patēriņam personīgām vajadzībām.

Saimnieciskie resursi ir visdažādākie materiālie vai nemateriālie, kustamie vai nekustamie aktīvi, kas nav līdzekļi, bet **ko var izmantot, lai iegūtu līdzekļus, preces vai pakalpojumus**. Piemēram, tādi materiāli aktīvi kā preces, nekustami aktīvi kā nekustamais īpašums, kā arī jebkādi nemateriālie aktīvi, ko var izmantot, lai iegūtu līdzekļus, preces vai pakalpojumus, piemēram, balsstiesības, kas izriet no iesaldētām kapitāldaļām, intelektuālā īpašuma tiesības, dažāda veida pakalpojumi, utt.

1.8. Ko nozīmē aizliegums darīt pieejamus līdzekļus un saimnieciskos resursus sankciju subjektam?

Saskaņā ar [Regulas \(ES\) Nr. 269/2014](#) 2. panta 2. punktu netiek tieši vai netieši darīti pieejami līdzekļi vai saimnieciskie resursi I pielikumā uzskaitītām fiziskajām vai juridiskajām personām, vienībām vai struktūrām, vai ar tām saistītām fiziskajām vai juridiskajām personām, vienībām vai struktūrām vai to labā.

Atbilstoši [Atjauninātajā ES paraugpraksē attiecībā uz ierobežojošo pasākumu efektīvu īstenošanu](#) norādītajam – ja vien dalībvalsts kompetentā iestāde saskaņā ar attiecīgo regulā paredzēto izņēmumu nav piešķīrusi atļauju, vispārīgi ir aizliegts sarakstā iekļautai personai vai vienībai darīt pieejamus līdzekļus, vai nu maksājot par precēm vai pakalpojumiem, vai veicot ziedojumu, lai atdotu atpakaļ tos līdzekļus, kas iepriekš bijuši turējumā saskaņā ar līgumiskiem noteikumiem, vai kā citādi.

Tāpat arī tiesību normas tvērums paredz aizliegumu darīt pieejamus saimnieciskos resursus sarakstā iekļautai personai vai vienībai, tostarp dāvinājuma, pārdošanas vai bartera veidā, vai trešās personas turējumā vai kontrolē esošus saimnieciskos resursus atdodot atpakaļ sarakstā iekļautai personai, kas ir to īpašnieks, ir aizliegts, ja kompetentā iestāde nav devusi atļauju saskaņā ar attiecīgo regulu (57. punkts). Vienlaikus jāatzīmē, ka saskaņā ar [Atjauninātās ES paraugpraksē attiecībā uz ierobežojošo pasākumu efektīvu īstenošanu](#) 58. punktu darīt pieejamus saimnieciskos resursus, kas ir derīgi tikai personiskai izmantošanai vai patēriņam, un ko tādēļ sarakstā iekļauta persona nevar izmantot, lai iegūtu līdzekļus, preces vai pakalpojumus, nenozīmē “darīt pieejamus saimnieciskos resursus” regulu izpratnē, un tādēļ tam nav vajadzīga atļauja.

ES Tiesa spriedumā lietā “Möllendorf”, EU:C:2006:596 ir skaidrojusi, ka jēdzienam “*darīt pieejamus saimnieciskos resursus*”, kas regulās nav definēts, ir plaša nozīme. Tas drīzāk ir nevis īpašas juridiskas kategorijas apzīmējums rīcībai, bet aptver visas rīcības, kas ir nepieciešamas

¹⁶ Atjauninātā ES paraugpraksē attiecībā uz ierobežojošo pasākumu efektīvu īstenošanu attiecībā uz ierobežojošo pasākumu efektīvu īstenošanu, 49. punkts (pieejams: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10572-2022-INIT/lv/pdf>)

saskaņā ar spēkā esošajiem valsts tiesību aktiem, ja persona faktiski vēlas iegūt pilnu rīcības brīvību attiecībā uz attiecīgajiem saimnieciskajiem resursiem. Aizliegums darīt pieejamus saimnieciskos resursus attiecas uz jebkuru veidu, kā darīt pieejamus saimnieciskos resursus, neatkarīgi no tā pamatā esošajiem apsvērumiem. Tas, ka saimnieciskos resursus dara pieejamus pret atlīdzību, kas uzskatāma par atbilstošu, tādējādi ir nesvarīgi.¹⁷

Norādām, ka EK ir skaidrojusi, ka, cita starpā, darba attiecībās ar sankciju subjektu, un darba veikšana sankciju subjekta labā, arī ir vērtējama kā saimniecisko resursu nodošana sankcionētai personai, tiktāl, cik šāda darba veikšanas rezultātā sankciju subjekts var iegūt līdzekļus, preces vai pakalpojumus¹⁸.

1.9. Kādas starptautiskās sankcijas Latvijā ir jāievēro un kur meklēt informāciju par starptautiskajām sankcijām?

Saskaņā ar Sankciju likuma 11. panta pirmo daļu ANO Drošības padomes rezolūcijās noteiktās finanšu un civiltiesiskās sankcijas un ES regulās noteiktās sankcijas ir saistošas un tieši piemērojamas Latvijas Republikā

ES sankcijas ir saistošas visām ES dalībvalstīm. ES sankcijas tiek noteiktas ar Padomes Lēmumiem, kas ir saistoši ES dalībvalstīm un Padomes Regulām, kas ir saistošas un tieši piemērojamas Latvijas Republikā. ES sankcijas jāievēro visām personām ES teritorijā, personā ārpus ES, kurām ir kādas dalībvalsts valstspiederība, visām juridiskām personām, vienībām vai struktūrām, kas reģistrētas vai izveidotas saskaņā ar kādas dalībvalsts tiesību aktiem, vai saistībā ar jebkādiem darījumiem, ko tās pilnīgi vai daļēji veic ES.

Visi ES izdotie normatīvie akti, tajā skaitā sankciju regulas, tiek publicēti ES Oficiālajā Vēstnesī un pieejami oficiālajā [ES tīmekļa vietnē](#).

ANO noteiktās sankcijas ir saistošas visām ANO dalībvalstīm. ANO Drošības Padomes rezolūcijās noteiktās starptautiskās sankcijas Latvijas Republikai ir saistošas un tieši piemērojamas Latvijas Republikā. ANO Drošības Padomes sankcijas pārņem ES, izdodot normatīvos aktus, kas ir tieši juridiski saistoši visām ES dalībvalstīm. Vienlaikus ES var arī pastiprināt ANO sankcijas, piemērojot papildu pasākumus līdzās ANO Drošības padomes noteiktajiem.

ES kopumā ir spēkā vairāk nekā 40 dažādi sankciju režīmi, ieskaitot režīmus, ko ES pārņēmusi no ANO. Informācija par noteiktajām sankcijām pret konkrētām valstīm un režīmiem, atrodama [arī ES sankciju kartē](#)¹⁹.

Noderīgi informācijas avoti:

- [Konsolidēts ANO Drošības Padomes sankciju saraksts](#)²⁰
- [ANO sankciju meklētājs](#)²¹

¹⁷ Atjauninātā ES paraugprakse attiecībā uz ierobežojošo pasākumu efektīvu īstenošanu attiecībā uz ierobežojošo pasākumu efektīvu īstenošanu (pieejams: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10572-2022-INIT/lv/pdf>)

¹⁸ EK Skaidrojums par biežāk uzdotajiem jautājumiem saistībā ar piemērotajām sankcijām, atbildot uz Krievijas Federācijas militāro agresiju Ukrainā un Baltkrievijas iesaisti tajā, pieejams šeit: https://finance.ec.europa.eu/publications/consolidated-version_en

¹⁹ Pieejams: <https://www.sanctionsmap.eu/#/main>

²⁰ Pieejams: <https://www.un.org/securitycouncil/content/un-sc-consolidated-list>

²¹ Pieejams: <https://scsanctions.un.org/search/>

1.10. Kādos gadījumos un kurām personām ir pienākums ievērot noteiktas ES dalībvalsts vai NATO dalībvalsts noteiktas sankcijas (ASV OFAC sankcijas)?

Vispārīgi noteiktas ES dalībvalsts vai NATO dalībvalsts (piemēram, ASV OFAC sankcijas vai Apvienotās Karalistes noteiktās nacionālās sankcijas, utt.) Latvijas Republikā nav tieši piemērojamas. Vienlaikus no [Sankciju likuma 2. panta pirmās daļas](#) tiesiskā regulējuma izriet, ka šajā likumā noteiktajos gadījumos Latvijas Republikā ir piemērojamas arī noteiktas ES dalībvalsts vai NATO dalībvalsts noteiktās sankcijas.

Saistībā ar noteiktas ES dalībvalsts vai NATO dalībvalsts noteiktajām sankcijām, jāpiebilst, ka piemērojamas ir tikai tādas ES dalībvalsts vai NATO dalībvalsts noteiktās sankcijas, kam ir būtiska ietekme uz Latvijas finanšu tirgus dalībnieku vai finanšu tirgus interesēm. [Sankciju likuma 11. panta sestajā un septītajā daļā](#) noteikta Ministru kabineta kompetence noteikt:

- kritērijus finanšu tirgus dalībniekiem, pēc kādiem noteikt ES dalībvalsts vai NATO dalībvalsts noteiktās sankcijas, kuras būtiski ietekmē finanšu tirgus dalībnieku vai finanšu tirgus intereses;
- prasības finanšu tirgus dalībniekiem attiecībā uz sankciju piemērošanu, ja šie ierobežojumi izriet no tādām ES dalībvalsts vai NATO dalībvalsts noteiktajām sankcijām, kuru ievērošana būtiski ietekmē finanšu tirgus dalībnieku vai finanšu tirgus intereses.

Saskaņā ar [MK noteikumu Nr. 184 45. punktu](#) par finanšu tirgus intereses būtiski ietekmējošām uzskatāmas sankcijas, ko noteikusi tā ES dalībvalsts vai NATO dalībvalsts, kuras oficiālajā valūtā (izņemot *euro*) galvenokārt tiek veikti norēķini starptautiskajā tirdzniecībā un finanšu tirgos, un šo noteikto sankciju neievērošanas gadījumā var tikt būtiski apgrūtināta finanšu tirgus dalībnieku piekļuve starptautiskajai finanšu norēķinu sistēmai.

Savukārt saskaņā ar šo [Ministru kabineta noteikumu 46. punktu](#) finanšu tirgus dalībnieks, veicot sankciju riska novērtējumu un izvērtējot ES dalībvalsts vai NATO dalībvalsts noteiktās sankcijas, kuras būtiski ietekmē finanšu tirgus dalībnieka intereses, izvērtē un ņem vērā vismaz šādus apstākļus:

- valūta, kurā finanšu tirgus dalībnieks nodrošina pakalpojumus un produktus;
- finanšu tirgus dalībnieka līgumsaistības ar citām finanšu iestādēm vai korespondējošajām bankām;
- finanšu tirgus dalībnieka darbības un pakalpojumu sniegšanas reģions, tostarp valsts, kur darbojas un pakalpojumus sniedz finanšu tirgus dalībnieka struktūrvienība – meitas uzņēmums, filiāle, pārstāvniecība;
- finanšu tirgus dalībnieka klientu darbības valstis.

Saskaņā ar [MK noteikumu Nr. 184 47. punktu](#), ja atbilstoši sankciju riska novērtējumam finanšu tirgus dalībnieks konstatē ES dalībvalsts vai NATO dalībvalsts noteikto sankciju būtisku ietekmi uz finanšu tirgus dalībnieku vai finanšu tirgus interesēm, finanšu tirgus dalībnieks nodrošina atbilstošu sankciju riska pārvaldīšanu arī attiecībā uz šīs ES dalībvalsts vai NATO dalībvalsts noteiktajām sankcijām.

Savukārt atbilstoši šo noteikumu [48. punktam](#) – piemērojot ES dalībvalsts vai NATO dalībvalsts sankcijās noteiktos finanšu ierobežojumus, finanšu tirgus dalībnieks izvērtē ar šiem ierobežojumiem saistītos riskus, tostarp juridiskos riskus, un paredz izvērtējumam atbilstošus ierobežojumus, tai skaitā finanšu tirgus dalībnieks var noteikt, ka tas nesniedz vai sniedz ierobežotus pakalpojumus personai, attiecībā uz kuru noteikti finanšu ierobežojumi, vai

neizpilda vai izpilda tikai noteiktus darījumus, ja tajos iesaistītā puse ir persona, attiecībā uz kuru noteikti finanšu ierobežojumi.

Saistībā ar minēto tiesisko regulējumu, papildus jāatzīmē, ka no ES dalībvalstu un NATO dalībvalstu individuāli noteiktajām sankcijām izrietošo risku pārvaldība ir svarīga Latvijas finanšu nozares stabilitātei un ilgtspējai. Ņemot vērā ASV dolāra nozīmīgo lomu pasaules finanšu tirgos, Latvijas finanšu iestādēm ir nepieciešams saglabāt korespondējošās attiecības, tai skaitā, ar ASV finanšu tirgus dalībniekiem, lai nodrošinātu iespēju veikt norēķinus ASV dolāros. Ņemot vērā citu ES un NATO dalībvalstu nacionālos normatīvos aktus, noteiktos gadījumos arī personām ārpus noteiktās valsts jurisdikcijas, tai skaitā, Latvijas finanšu tirgus dalībniekiem var iestāties juridiska atbildība vai tiem var tikt piemērotas tā sauktās “sekundārās sankcijas” par šādu valstu individuāli noteikto sankciju neievērošanu vai pārkāpšanu. Šādu seku iestāšanās var apdraudēt gan Latvijas finanšu tirgus stabilitāti un ilgtspēju, gan radīt nesamērīgus juridiskos un reputācijas riskus Latvijas finanšu tirgus dalībniekam individuālā līmenī.

Tādējādi gadījumos, kad finanšu tirgus dalībnieks konstatē, ka pret tā klientu vai darījumā iesaistītu personu ir piemērotas tādas ES vai NATO dalībvalsts sankcijas, kas ir būtiskas finanšu tirgus interesēm vai finanšu tirgus dalībnieka interesēm, tad, ievērojot uz riskiem balstītu pieeju, piemēram, ja darījums netiek veikts ASV dolāros un darījumā nav iesaistīta ASV persona, tiek paredzēta iespēja izpildīt šādu darījumu un sniegt ierobežota apjoma pakalpojumus šādiem klientiem.

Papildus jāatzīmē, ka saskaņā ar [Sankciju likuma 11.¹](#), [11.²](#) un [11.³](#) pantu ir noteiktas speciālas prasības saistībā ar būtiskas finanšu tirgus intereses ietekmējošu ES dalībvalsts vai NATO dalībvalsts sankciju ievērošanu publisko iepirkumu, publiskās un privātās partnerības jomā, ES fondu un citas ārvalstu finanšu palīdzības jomā, kā arī saistībā ar līgumu slēgšana publisko vai privāto tiesību jomā un maksājumu veikšanu. **Svarīgi atzīmēt, ka minētās prasības ir noteiktas papildus starptautisko un nacionālo sankciju pārbaudes pienākumam minētajās jomās.**

Publisko iepirkumu un publiskās un privātās partnerības jomā sankciju pārbaudes pienākums ir:

- pasūtītājam;
- sabiedrisko pakalpojumu sniedzējam;
- publiskajam partnerim vai tā pārstāvim.

Minētajām personām attiecībā uz pretendentu, kuram saskaņā ar normatīvajiem aktiem publisko iepirkumu jomā būtu piešķiramas līguma slēgšanas tiesības, ir pienākums pārbaudīt, vai:

- attiecībā uz šo pretendentu;
- tā valdes locekli;
- padomes locekli;
- patieso labuma guvēju;
- pārstāvēttiesīgo personu;
- prokūristu;
- personu, kura ir pilnvarota pārstāvēt pretendentu darbībā, kas saistītas ar filiāli;
- personālsabiedrības biedru, tā valdes vai padomes locekli, patieso labuma guvēju, pārstāvēttiesīgo personu vai prokūristu, ja pretendents ir personālsabiedrība

ir noteiktas starptautiskās vai nacionālās sankcijas vai būtiskas finanšu tirgus intereses ietekmējošas ES dalībvalsts vai NATO dalībvalsts sankcijas.

Ja attiecībā uz pretendentu vai kādu no minētajām personām noteiktās starptautiskās vai nacionālās sankcijas vai būtiskas finanšu tirgus intereses ietekmējošas ES dalībvalsts vai NATO dalībvalsts sankcijas kavēs līguma izpildi, pretendents ir izslēdzams no dalības līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā.

Būtiski atzīmēt, ka saskaņā ar [Sankciju likuma 11.¹](#) panta piekto daļu **iepirkuma līgumā, vispārīgās vienošanās dokumentā, partnerības iepirkuma līgumā vai koncesijas līgumā paredz pasūtītāja, sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja, publiskā partnera vai tā pārstāvja tiesības vienpusēji atkāpties no līguma izpildes, ja līgumu nav iespējams izpildīt tādēļ, ka ir piemērotas starptautiskās vai nacionālās sankcijas vai būtiskas finanšu tirgus intereses ietekmējošas ES dalībvalsts vai Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībvalsts noteiktās sankcijas.**

Detalizēta kārtība, kādā veicama sankciju pārbaude publisko iepirkumu jomā ir skaidrota Iepirkumu uzraudzības biroja skaidrojumā [“Sankciju piemērošana publiskajos iepirkumos”](#)²².

ES fondu un citas ārvalstu finanšu palīdzības jomā sankciju pārbaudes pienākums ir ES fondu vai citas ārvalstu finanšu palīdzības sadarbības iestādei, starpniekinstitūcijai vai apsaimniekotājam, vai citai normatīvajos aktos par ES fondu ieviešanu vai ārvalsts finanšu palīdzības piešķiršanu noteiktā institūcija (atbildīgā institūcija).

Sankciju pārbaudi veic attiecībā uz projekta iesnieguma iesniedzēju un ar to saistītajām personām.

Papildus atbildīgā institūcija pirms maksājuma veikšanas, veic pārbaudi un maksājumu neveic, ja pārbaudes rezultātā konstatē, ka attiecībā uz iesniedzēju vai ar to saistītām personām, ir noteiktas būtiskas finanšu tirgus intereses ietekmējošas ES dalībvalsts vai NATO noteiktās sankcijas, kā arī starptautiskās un nacionālās sankcijas.

Savukārt publisko tiesību subjektam ir aizliegts slēgt līgumu publisko un privāto tiesību jomā vai veikt maksājumus, ja darījuma partnerim ir piemērotas noteiktas ES dalībvalsts vai NATO sankcijas, kuras ietekmē līguma izpildi, vai veicamo maksājumu.

Papildus norādām, ka FID saskaņā ar [Sankciju likuma 11. panta pirmo daļu](#) un ņemot vērā [Sankciju likuma 12.¹ pantā](#) FID noteikto kompetenci, nav iesaistīts būtiskas finanšu tirgus intereses ietekmējošu ES dalībvalsts vai NATO noteiktās sankciju izpildes uzraudzībā vai to apiešanas kontrolē, kā arī nesniedz individuālus skaidrojumus saistībā ar minēto sankciju izpildi, ciktāl attiecīgās situācijas nav saistītas arī ar Latvijas Republikā tieši piemērojamām sankcijām.

1.11. Kur var atrast papildu skaidrojumus par ES noteikto sankciju piemērošanu?

Papildu skaidrojumus par ES sankciju piemērošanu atradīsiet EK publicētajā dokumentā ar biežāk uzdotajiem jautājumiem par sankciju piemērošanu, kas pieejams [šeit](#). Norādām, ka EK publicētie skaidrojumi tiek regulāri papildināti un atjaunoti. Papildus, citus EK viedokļus un skaidrojumus atradīsiet [šeit](#).

²² Pieejams: <https://www.iub.gov.lv/lv/skaidrojums-sankciju-piemerosana-publiskajos-iepirkumos>

Vispārīgus skaidrojumus par ES sankciju piemērošanu atradīsiet arī Ārlietu padomnieku “Sankciju” darba grupas sagatavotajā materiālā – [“Ierobežojoši pasākumi \(Sankcijas\) – atjaunināta ES paraugprakse attiecībā uz ierobežojošo pasākumu efektīvu īstenošanu”](#).

2. SADARBĪBA AR SANKCIJU SUBJEKTU

2.1. Vai drīkst sadarboties ar sankciju subjektu?

Atbilstoši [Atjauninātās ES paraugprakses attiecībā uz ierobežojošo pasākumu efektīvu īstenošanu](#) 73. punktā norādītajam – ja juridiska persona ir iekļauta sarakstā un jāpiemēro iesaldēšanas pasākumi, **tās turpmāka pastāvēšana kā tāda nav aizliegta**. Saimnieciskās darbības gadījumā līdzekļu iesaldēšana ietekmēs tās darbību un radīs tiešas sekas trešajām personām, piemēram, darbiniekiem, kreditoriem un citiem, kuriem, iespējams, nav nekāda sakara ar to, kādēļ vienība tika iekļauta sarakstā. **Saimnieciskā darbība, ko veic ar šādu vienību, parasti būs saistīta ar to, ka vai nu tai dara pieejamus līdzekļus vai saimnieciskos resursus, vai arī maina šo līdzekļu vai saimniecisko resursu veidu; abas šīs darbības ir aizliegtas, un to veikšanai ir vajadzīga iepriekšēja kompetento iestāžu dota atļauja.**

Tādējādi, lai īstenotu sadarbību (piemēram, slēgtu līgumu par pakalpojumu sniegšanu) ar juridisko personu, darījuma pusei ir jāizvērtē, vai konkrētā juridiskā persona (otra darījumu puse) neatrodas sankciju subjekta īpašumā vai kontrolē (*lūdzu skatīt jautājumu 1.6. Kā noteikt, vai sankciju subjekta īpašumā vai kontrolē ir cita vienība?*), attiecīgi izvērtējot, vai uz juridisko personu nav attiecināmas noteiktās mērķētas finanšu sankcijas. **Ja tiek konstatēts, ka juridiskā persona atrodas sankciju subjekta īpašumā vai kontrolē, un uz to ir attiecināmas mērķētas finanšu sankcijas, kā rezultātā vispārīgi sadarbība nevar tikt īstenota.**

Vienlaikus paturams prātā, ka ņemot vērā, ka arī sankciju noteikšanas juridiska persona drīkst turpināt pastāvēt, tad tai var būt nepieciešami noteikta veida pakalpojumi / maksājumi tās pastāvēšanas nodrošināšanai. Tāpēc ES tiesību akti paredz izņēmumus, kas ar kompetentas iestādes atļauju, pieļauj sankciju subjektiem veikt maksājumus un attiecīgi saņemt preces / pakalpojumus, kas atbilst izņēmumu tvērumam – pamatvajadzības, saimnieciskie resursi, iepriekš uzņemtas saistības. **Jāuzsver, ka jebkura no izņēmumos paredzētajām darbībām ir īstenojama tikai pēc attiecīgas kompetentās iestādes atļaujas saņemšanas.**

2.2. Vai drīkst izpildīt saistības, kas noslēgtas pirms sankciju piemērošanas?

Saskaņā ar [Regulas \(ES\) Nr. 269/2014](#) 2. panta 2. punktu atkāpjoties no 2. panta un ar noteikumu, ka **I pielikumā uzskaitītajai fiziskajai vai juridiskajai personai, vienībai vai struktūrai ir jāveic maksājums saskaņā ar līgumu vai nolīgumu, ko attiecīgā fiziskā vai juridiskā persona, vienība vai struktūra noslēgusi, vai saskaņā ar saistībām, kas attiecīgajai fiziskajai vai juridiskajai personai, vienībai vai struktūrai radušās pirms dienas, kad minētā fiziskā vai juridiskā persona, vienība vai struktūra tika iekļauta I pielikumā**, dalībvalstu kompetentās iestādes var atļaut konkrētu iesaldēto līdzekļu vai saimniecisko resursu atbrīvošanu ar nosacījumiem, ko tās uzskata par atbilstošiem, ja attiecīgā kompetentā iestāde ir konstatējusi, ka:

- līdzekļi vai saimnieciskie resursi I pielikumā uzskaitītajai fiziskajai vai juridiskajai personai, vienībai vai struktūrai ir jāizmanto, lai veiktu maksājumu; un
- maksājums nav pretrunā 2. panta 2. punktam.

Katra šāda saistību izpilde ir izvērtējam atsevišķi, ievērojot konkrētā darījuma puses un līguma priekšmetu.

3. SANKCIJAS PRET KRIEVIJAS FEDERĀCIJU UN BALTKRIEVIJU

3.1. Kāda veida sankcijas ir noteiktas pret Krievijas Federāciju un Baltkrieviju?

Reaģējot uz Krievijas Federācijas pilna mēroga militāro iebrukumu Ukrainā, ES kopš 2022. gada februāra ir būtiski paplašinājusi pret Krievijas Federāciju noteiktās sankcijas, no kurām daļa ir spēkā kopš 2014. gada, ņemot vērā Krievijas Federācijas īstenoto Krimas aneksiju. Ievērojot aktuālo ģeopolitisko situāciju un Latvijas Republikas ģeogrāfisko novietojumu, **noteiktās sankcijas izraisa būtisku ietekmi uz Latvijas Republikas ekonomiku, kā arī augstākus ES noteikto sankciju pārkāpšanas un apiešanas draudus.** Tāpēc **personām Latvijā ir būtiski zināt**, kāda veida sankcijas ir noteiktas pret Krievijas Federāciju un Baltkrieviju. Jāņem vērā, ka sankciju klāsts pastāvīgi tiek paplašināts un patlaban ES pret Krievijas Federāciju ir noteikusi jau 13 sankciju kārtas.

Informācija par personām un vienībām, pret kurām noteiktas mērķētas finanšu sankcijas, atrodama [Padomes Regulā \(ES\) Nr. 269/2014](#) un tās I pielikumā. Būtiski norādīt, ka Regulas I pielikumā uzskaitītas konkrētas personas un vienības, norādīta to identificējoša informācija un pamatojums personas iekļaušanai sankciju sarakstā (kas var palīdzēt identificēt sankciju subjektu un ar to saistītas personas), kā arī datums, ar kuru persona vai vienība iekļauta sankciju sarakstā.

Tāpat šajā Regulā sniegtas terminu definīcijas un skaidrojumi (piemēram, līdzekļu un saimnieciski resursu definīcijas), kā arī noteikti kritēriji, kā sankcijas izpildāmas. Piemēram, Regulas 2. pantā noteikts pienākums jebkurai personai iesaldēt visus līdzekļus un saimnieciskos resursus, kas ir I pielikumā uzskaitītu fizisko vai juridisko personu, vienību vai struktūru, vai ar tām saistītu fizisko vai juridisko personu, vienību vai struktūru īpašumā, valdījumā, turējumā vai pārziņā.

Regulā tostarp noteikti kritēriji izņēmumu sankciju izpildes jomā piemērošanā – proti, piemēram, noteiktas FID kā kompetentās institūcijas sankciju izpildes jautājumos tiesības atļaut konkrētu iesaldētu līdzekļu vai saimniecisko resursu atbrīvošanu, ja tiek izpildīti Regulā noteiktie kritēriji.

[Padomes Regulā \(ES\) Nr. 833/2014](#) detalizēti noteiktas pret Krievijas Federāciju vērstas sektorālās sankcijas, paredzot plašus ierobežojumus daudzās jomās, piemēram, konkrētu preču importa un eksporta aizliegumus, pakalpojumu (tajā skaitā tehniskā palīdzība, starpniecības pakalpojumi, finansējuma vai finansiālās palīdzības) sniegšanas aizliegumus. Kā atsevišķus piemērus var minēt:

- aizliegumu pieņemt jebkādas noguldījumus no Krievijas Federācijas valstspiederīgajiem vai fiziskām personām, kuras uzturas Krievijas Federācijā, no juridiskām personām, vienībām vai struktūrām, kas iedibinātas Krievijas Federācijā, vai no juridiskām personām, vienībām vai struktūrām, kuras iedibinātas ārpus ES un kurām vairāk nekā 50 % īpašuma daļu tieši vai netieši ir Krievijas Federācijas valstspiederīgo vai fizisko personu, kas uzturas Krievijas Federācijā, īpašumā, ja minētās fiziskās vai juridiskās personas, vienības vai struktūras noguldījumu kopējā vērtība vienā kredītiestādē pārsniedz 100 000 EUR;²³

²³ Padomes Regulas 833/2014 5b. panta pirmā daļa

- aizliegumu ieņemt amatus tādu juridisko personu, vienību vai struktūru pārvaldības struktūrās, kura ir iedibināta Krievijas Federācijā, kura ir publiskā kontrolē vai kurai vairāk nekā 50 % daļu ir publiskā īpašumā, vai kurā Krievijas Federācijai, tās valdībai vai Centrālajai bankai ir tiesības piedalīties peļņas sadalē, vai ar kuru Krievijas Federācijai, tās valdībai vai Centrālajai bankai ir citas būtiskas ekonomiskas attiecības;²⁴
- aizliegumu nodrošināt kryptoaktīvu digitālā maka, konta vai glabāšanas pakalpojumus Krievijas Federācijas valstspiederīgajiem vai fiziskām personām, kas uzturas Krievijas Federācijā, vai jebkurai juridiskai personai, vienībai vai struktūrai, kas iedibināta Krievijas Federācijā;²⁵
- aizliegumu tieši vai netieši sniegt grāmatvedības, revīzijas, tai skaitā tiesību aktos noteiktās revīzijas, uzskaites pakalpojumus vai konsultācijas nodokļu jomā, vai konsultācijas saimnieciskās darbības un vadībzinību jomā vai sabiedrisko attiecību pakalpojumus Krievijas Federācijas valdībai, juridiskām personām, vienībām vai struktūrām;²⁶
- aizliegumu tieši vai netieši sniegt arhitektūras un inženiertehniskos pakalpojumus, juridisko konsultāciju pakalpojumus un IT konsultāciju pakalpojumus Krievijas Federācijas valdībai, juridiskām personām, vienībām vai struktūrām, kas iedibinātas Krievijas Federācijā;²⁷
- aizliegumu tieši vai netieši pārdot, piegādāt, nodot vai eksportēt jebkurai fiziskai vai juridiskai personai, vienībai vai struktūrai Krievijas Federācijā vai izmantošanai Krievijas Federācijā divējāda lietojuma preces un tehnoloģijas neatkarīgi no tā, vai tās ir vai nav ES izcelsmes preces un tehnoloģijas;²⁸
- aizliegumu tieši vai netieši pārdot, piegādāt, nodot vai eksportēt jebkurai fiziskai vai juridiskai personai, vienībai vai struktūrai Krievijas Federācijā vai izmantošanai Krievijas Federācijā XVIII pielikumā uzskaitītās luksuspriekmes neatkarīgi no tā, vai to izcelsme ir ES, kā arī, piemēram, tieši vai netieši sniegt tehnisko palīdzību, starpniecības pakalpojumus vai citus pakalpojumus, kas saistīti ar minētajām precēm un ar minēto preču nodrošināšanu, ražošanu, apkopi un izmantošanu, nodrošināt finansējumu vai finansiālo palīdzību jebkādam minēto preču pārdošanai, piegādei, nodošanai vai eksportēšanai vai ar tām saistītās tehniskās palīdzības, starpniecības pakalpojumu vai citu pakalpojumu sniegšanai;²⁹
- noteikts pienākums eksportētājiem, pārdodot, piegādājot, nododot vai eksportējot sensitīvas preces un tehnoloģijas (kā uzskaitīts regulas XI, XX un XXXV pielikumā), kopīgas augstas prioritātes preces (kā uzskaitīts šīs regulas XL pielikumā), vai šaujamo ierocius un munīciju, kā uzskaitīts Regulas (ES) Nr. 258/2012 I pielikumā uz kādu trešo valsti, izņemot šīs regulas VIII pielikumā uzskaitītās partnervalstis, no 2024. gada 20. marta līgumā ietvert aizliegumu reeksportam uz Krievijas Federāciju un reeksportam izmantošanai Krievijas Federācijā.³⁰

Norādīto ierobežojošo pasākumu uzskaitījums ir dots kā piemērs ieskatam, tas nav izsmeļošs. Detalizēts ierobežojošo pasākumu un izņēmumu piemērošanas kopums atrodams [Padomes Regulā 833/2014](#) un tās pielikumos.

²⁴ Padomes Regulas 833/2014 5.a.a. panta pirmā daļa

²⁵ Padomes Regulas 833/2014 5.b panta otrā daļa

²⁶ Padomes Regulas 833/2014 5.n panta pirmā daļa

²⁷ Padomes Regulas 833/2014 5.n panta otrā daļa

²⁸ Padomes Regulas 833/2014 2. panta pirmā daļa

²⁹ Padomes Regulas 833/2014 3.h panta pirmā un otrā daļa

³⁰ Padomes Regulas 833/2014 12.g panta pirmā daļa

Aicinām skatīt informāciju par starptautiskajiem normatīvajiem aktiem, kas nosaka sankcijas pret Krievijas Federāciju arī FID tīmekļa vietnes sadaļā **Normatīvie akti**.

3.2. Kāda veida sankcijas ir noteiktas pret Baltkrieviju un, kur meklēt informāciju?

Reaģējot uz Baltkrievijas iesaistīšanos un atbalstu Krievijas pilna mēroga militārajā iebrukumā Ukrainā, ES kopš 2022. gada pret Baltkrieviju ir paplašinājusi jau 2006. gadā noteikto sankciju režīmu gan ar mērķētām finanšu sankcijām pret daudzām fiziskām un juridiskām personām, vienībām un struktūrām, gan sektorālām sankcijām, piemēram:

- paredzot dažādus tirdzniecības ierobežojumus (*piemēram, aizliegums eksportēt preces un tehnoloģijas, kas piemērotas izmantošanai aviācijas un kosmosa nozarē, tostarp gaisa kuģu dzinējus un dronus; aizliegums pārdot, piegādāt, nodot vai eksportēt šaujammieročus, to detaļas, būtiskas sastāvdaļas un munīciju*);
- nosakot aizliegumu vairākām Baltkrievijas bankām izmantot SWIFT sistēmu.

Minētais ierobežojošo pasākumu uzskaitījums nav izsmeļošs. Detalizēts ierobežojošo pasākumu (sankciju) kopums atrodams [Padomes Regulā \(EK\) Nr. 765/2006](#).

Norādāms, ka sankcijas, kas pret Baltkrieviju noteiktas ar [Padomes Regulu \(EK\) Nr. 765/2006](#), un tās atšķirtās no sankcijām, kas noteiktas pret Krievijas Federāciju.

Aicinām skatīt informāciju par starptautiskajiem normatīvajiem aktiem, kas nosaka sankcijas pret Baltkrieviju arī FID tīmekļa vietnes sadaļā **Normatīvie akti**.

3.3. Kur meklēt skaidrojumus par pret Krievijas Federāciju un Baltkrieviju noteiktajām sankcijām?

Eiropas Komisija ir izstrādājusi apjomīgas vadlīnijas³¹ (kas pēc nepieciešamības tiek atjaunotas), kurās jautājumu un atbilžu veidā sniegti skaidrojumi un norādes par Padomes Regulas (ES) Nr. 269/2014, Padomes Regulas (ES) Nr. 833/2014, Padomes Regulas (EK) Nr. 765/2006, ar kurām noteiktas sankcijas pret Krievijas Federāciju un Baltkrieviju, izpildi un piemērošanu, lai panāktu vienādu sankciju piemērošanu visā ES.

Vienlaikus vēršam uzmanību, ka tikai ES Tiesa ir kompetenta interpretēt ES tiesību aktus.

3.4. Vai var veikt maksājumus uz Krievijas Federāciju un Baltkrieviju?

Vispārīgi nav aizliegts veikt maksājumus uz Krievijas Federāciju vai Baltkrieviju. Ja maksājuma saņēmējs vai maksājuma saņēmēja kredītiestāde nav sankciju subjekts (*lūdzu skatīt jautājumu Nr.1.5. "Kas ir sankciju subjekts?"*), kā arī ja maksājuma veikšanu neierobežo sektorālās sankcijas, maksājumu veikšana uz Krievijas Federāciju un Baltkrieviju nav aizliegta.

Ja maksājumu ierobežo sankcijas, tad sankciju regulējumā paredzētu izņēmumu gadījumos, saņemot FID atļauju, var veikt maksājumu, kuru vispārīgi sankcijas aizliedz.

Jāņem vērā, ka pat, ja darījuma izpildi neierobežo sankcijas, kredītiestādes var atteikt darījuma izpildi, ja darījums neatbilst kredītiestādes risku politikai (piemēram, tā neveic ienākošos vai izejošos maksājumus uz Krievijas Federāciju vai Baltkrieviju).

³¹ Pieejams: https://finance.ec.europa.eu/document/download/66e8fd7d-8057-4b9b-96c2-5e54bf573cd1_en?filename=faqs-sanctions-russia-consolidated_en.pdf

4. IZMAIŅAS, SĀKOT NO 01.04.2024 UN FID KOMPETENCE

4.1. Kādas ir FID funkcijas sankciju izpildes jautājumos?

No 2024. gada 1. aprīļa FID ir kompetentā institūcija starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju izpildes jautājumos Latvijā, un tā funkcijās ietilpst:

- pieņemt saistošus lēmumus par starptautisko un nacionālo sankciju izpildi, ja tā rīcībā ir informācija par personas pienākumu izpildīt sankcijas, bet tās nav izpildītas saskaņā ar normatīvo aktu prasībām;
- uzturēt sankciju meklētāju, kurā pieejama informācija par ANO un ES sankciju sarakstos tieši iekļautām personām;
- publicēt informāciju par sankciju subjektiem, tiem iesaldētajiem līdzekļiem un saimnieciskajiem resursiem Latvijā;
- 30 dienu laikā pēc informācijas publicēšanas FID tīmekļa vietnē, izvērtēt un gūt pārlicību, ka sankciju izpilde veikta atbilstoši normatīvo aktu prasībām, tajā skaitā, ja nepieciešams, pieprasot papildus informāciju;
- lemt par līdzekļu un saimniecisko resursu atbrīvošanu no iesaldēšanas pēc savas iniciatīvas vai pēc personas iesnieguma saņemšanas, ja tiek atceltas pret personu noteiktās starptautiskās vai nacionālās sankcijas vai mainās sankciju subjekta īpašumtiesības vai kontrole, bet līdzekļi un saimnieciskie resursi nav atbrīvoti;
- pieņemt lēmumus par izņēmumu piemērošanu sankciju izpildē, ja no sankciju subjekta vai personas, kas vēlas veikt darbības, uz kurām attiecināmas starptautiskās vai nacionālās sankcijas, saņemts pamatots rakstveida iesniegums un darbības vai darbību pamatojošie dokumenti;
- sniegt skaidrojumus, īstenot informatīvus pasākumus un apmācības par ar sankciju izpildi saistītos jautājumos;
- veikt informācijas apmaiņu ar EK un ES dalībvalstu kompetentajām iestādēm;
- saņemt un analizēt informāciju, kas saskaņā ar sankciju regulējuma prasībām ziņojama dalībvalsts kompetentajai iestādei, tajā skaitā, par līdzekļu un saimniecisko resursu iesaldēšanu Latvijā, informāciju par sankciju subjektu īpašumā, valdījumā, turējumā vai kontrolē esošajiem līdzekļiem vai saimnieciskajiem resursiem Latvijā, un citu informāciju.

4.2. Kādi jautājumi sankciju izpildē nav FID kompetencē?

Sankciju izpildē lēmumus par:

- par darbībām ar precēm, kuru apriti regulē Stratēģiskas nozīmes preču aprites likums, un ar humāniem apsvērumiem saistītiem izņēmuma gadījumiem pieņem **Ārlietu ministrija**;
- lēmumu par sankciju izņēmumiem ārkārtas situācijās aviācijas jomā pieņem **Civilās aviācijas aģentūra**;
- lēmumu par ārkārtas situācijām kuģošanas jomā pieņem **ostas kapteinis**;
- pēc FID ierosinājuma īpašos ar nacionālo drošību saistītos jautājumos lēmumu par starptautisko vai nacionālo sankciju izņēmumu piemērošanu pieņem **Ministru kabinets**

4.3. Ja Latvijas Banka līdz 01.04.2024. ir izsniegusi atļauju, kas izsniegta uz noteiktu periodu, noteiktu maksājumu izpildei, vai šāda atļauja paliek spēkā arī pēc 01.04.2024.?

Saskaņā ar [Sankciju likuma pārejas noteikumu 8. punktu](#) Latvijas Banka līdz 2024. gada 1. aprīlim izdod noteikumus, kuros noteiktas prasības finanšu tirgus dalībniekiem attiecībā uz

sankciju riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmas izveidi un kontroli. Latvijas Bankas un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas izdotās atļaujas finanšu darījumu izpildei ir spēkā līdz brīdim, kad Latvijas Banka tās atceļ, bet ne ilgāk kā līdz 2024. gada 31. decembrim.

4.4. Vai pēc 01.04.2024. spēkā paliek Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 27.07.2024. izsniegtais Vispārējais saskaņojums?

Vispārējais saskaņojums, ko izdevusi [Latvijas Banka](#)³² un, kas ļauj finanšu iestādēm veikt maksājumus bez atsevišķas atļaujas saņemšanas, ir spēkā līdz brīdim, kad Latvijas Banka to atceļ, bet ne ilgāk kā līdz 2024. gada 31. decembrim. Līdz ar to kredītiestādes var turpināt izpildīt maksājumus, kas atbilst Vispārējā saskaņojumā noteiktajam, nesaņemot FID atļauju.

Gadījumos, kad Latvijas Banka atceļ izdoto vispārējo saskaņojumu, kā arī gadījumos, kad darījums vai darbība sākotnēji nav tikusi tajā iekļauta, personai par izņēmumu piemērošanu jāvēršas FID, lai saņemtu atļauju izņēmuma piemērošanai sankciju izpildē.

5. KĀDU INFORMĀCIJU PERSONĀM IR PIENĀKUMS IESNIEGT FID

5.1. Ko nozīmē pienākums informēt FID par starptautisko un nacionālo sankciju izpildi?

Jebkurai personai Latvijā ir pienākums nekavējoties informēt FID par sankciju izpildi. Mērķētu finanšu sankciju izpilde aptver līdzekļu vai saimniecisko resursu iesaldēšanu un atbrīvošanu no iesaldēšanas, par ko personām ir pienākums ziņot FID. Savukārt sektorālo sankciju izpilde var aptvert dažādas darbības, kas tiek veiktas, lai izpildītu sankcijas, tostarp, bet ne tikai:

- tiek izbeigts iepirkuma līgums, kas pirms sankciju noteikšanas bijis noslēgts ar Krievijas Federācijā reģistrētu juridisku personu, ievērojot [Padomes Regulas \(ES\) Nr. 833/2014](#) 5.k pantu;
- persona atkāpjas no amata tādā juridiskā personā, kura ir iedibināta Krievijas Federācijā, kura ir publiskā kontrolē, ievērojot [Padomes Regulas Nr. 833/2014](#) 5.aa panta 1.b punktu;
- tiek izpildīta vispārīgi ar sankcijām aizliegta darbība, pamatojoties uz citas Eiropas Savienības dalībvalsts kompetentas institūcijas sankciju izpildes jautājumos izsniegtu atļauju.

Minētais pienākums noteikts [Sankciju likuma 12. panta](#) piektajā daļā.

5.2. Kāda ir kārtība, kā ziņot FID par iesaldētiem līdzekļiem un saimnieciskiem resursiem, vai par to atbrīvošanu no iesaldēšanas

Jebkurai personai Latvijā ir pienākums nekavējoties informēt FID par Eiropas Savienībā esošu līdzekļu vai saimniecisko resursu iesaldēšanu, vai atbrīvošanu no iesaldēšanas. Personai FID jāsniedz **detalizēta informācija** par iesaldētajiem līdzekļiem vai saimnieciskajiem resursiem, to apmēru, atrašanās vietu un līdzekļu **iesaldēšanas pamatojumu**, kā arī jāiesniedz **dokumenti**, kas pamato līdzekļu iesaldēšanas atbilstību sankciju normatīvajiem aktiem. Personām ir **pienākums sadarboties** ar FID saistībā ar jebkādu šādas informācijas pārbaudi.

³² Informācija pieejama: <https://www.bank.lv/aktualitates-banklv/zinas-un-raksti/uzraudzibas-zinas-un-pazinojumi-lidz-2023-gadam/16171-fktk-latvijas-bankam-izdevusi-jaunu-visparejo-saskanojumu>

Minētais pienākums noteikts [Sankciju likuma 12. panta](#) piektajā daļā. Dokumenti, kas pamato līdzekļu iesaldēšanas atbilstību sankciju normatīvajiem aktiem, jāiesniedz saskaņā ar [MK noteikumu Nr.184 21. punktu](#). Minētā kārtība paredz, ja sankciju subjektam jau bijuši iesaldēti līdzekļi vai saimnieciskie resursi, par kuriem ir sniegta informācija FID šajos noteikumos noteiktajā kārtībā, persona informē tikai par jauniem iesaldētiem līdzekļiem vai saimnieciskiem resursiem un atkārtoti nesniedz pamatojumu to iesaldēšanai.

Norādām, ka **pirmreizēji** jebkurai personai ir pienākums informēt FID par iesaldētiem līdzekļiem vai saimnieciskajiem resursiem **līdz 12.04.2024.**, iesniedzot informāciju un dokumentus, kas pamato iesaldēšanas atbilstību sankciju normatīvajam regulējumam, atbilstoši [MK noteikumu Nr. 184](#) Pārejas noteikumiem.

FID tīmekļa vietnes sadaļā **FID iesniedzamā informācija** pieejamas **veidnes**, kas izmantojamas, ziņojot par iesaldētiem līdzekļiem vai saimnieciskajiem resursiem.

5.3. Vai sankciju sarakstā iekļautai personai ir pienākums informēt par tās līdzekļiem un saimnieciskajiem resursiem?

Personām, kuras iekļautas [Padomes Regulas Nr. 269/2014](#) I pielikumā, ir pienākums **nekavējoties, bet ne vēlāk kā 6 nedēļu laikā** no iekļaušanas sankciju sarakstā, informēt FID par to īpašumā, valdījumā, turējumā vai kontrolē esošajiem **līdzekļiem vai saimnieciskajiem resursiem, kuri atrodas Latvijā**. Minētā informācija nekavējoties jāiesniedz arī personām, kas atrodas Latvijā vai ir Latvijas rezidenti, un kas iekļautas [Padomes Regulas Nr. 765/2006](#) I pielikumā.

Personām jāsniedz detalizēta informācija par līdzekļiem un saimnieciskajiem Latvijā, tostarp, par to veidu, atrašanās vietu, faktisko īpašnieku, faktisko turētāju, vērtību un citu nepieciešamo informāciju. Tām ir **pienākums sadarboties** ar FID saistībā ar jebkādu šādas informācijas pārbaudi.

Minētais pienākums noteikts [Padomes Regulas Nr. 269/2014](#) 9. panta 2. punktā un [Padomes Regulas Nr. 765/2006](#) 5. pantā.

5.4. Kādos vēl gadījumos ir jāziņo FID par sankciju subjekta īpašumā, valdījumā, turējumā vai kontrolē esošiem līdzekļiem un saimnieciskajiem resursiem?

Jebkurai personai Latvijā ir pienākums **nekavējoties, bet ne vēlāk kā 2 nedēļu laikā no informācijas iegūšanas dienas**, informēt FID par līdzekļiem un saimnieciskajiem resursiem Eiropas Savienības teritorijā, **kuri nav iesaldēti, bet kuri būtu pakļaujami iesaldēšanai**, jo ir sankciju subjektu, pret kuriem piemērojamas sankcijas, kas noteiktas ar [Padomes Regulu Nr. 269/2014](#) vai [Padomes Regulu Nr. 765/2006](#) **īpašumā, valdījumā, turējumā vai kontrolē**.

Personām jāsniedz detalizēta informācija par līdzekļiem un saimnieciskajiem resursiem un pamatojums to iesaldēšanas nepieciešamībai. Personām ir **pienākums sadarboties** ar FID saistībā ar jebkādu šādas informācijas pārbaudi.

Minēto pienākumu paredz [Padomes Regulas Nr. 269/2014](#) 8. panta 1. punkts un [Padomes Regulas Nr. 765/2006](#) 5. pants, kas nosaka, ka personām kompetentajai institūcijai jāsniedz **jebkāda informācija, kas var atvieglot minēto regulu īstenošanu**.

FID tīmekļa vietnes sadaļā **FID iesniedzamā informācija** pieejamas **veidnes**, kas izmantojamas, ziņojot par šādiem iesaldējamiem līdzekļiem vai saimnieciskajiem resursiem.

Papildus, **jebkurai personai Latvijā** ir pienākums **nekavējoties, bet ne vēlāk kā 2 nedēļu laikā no informācijas iegūšanas dienas**, informēt FID par līdzekļiem un saimnieciskajiem resursiem ES, kas ir sankciju subjektu īpašumā, valdījumā, turējumā vai kontrolē un kuri **2 nedēļu laikā pirms** attiecībā uz sankciju subjektu noteiktas vai kļuvušas piemērojamas sankcijas saskaņā ar [Padomes Regulu Nr. 269/2014](#) vai [Padomes Regulu Nr. 765/2006](#), **ir bijuši pakļauti pārvietošanai, nodošanai, pārveidošanai, izmantošanai, piekļuvei tiem vai rīcībai ar tiem.**

Personām jāsniedz detalizēta informācija par līdzekļiem un saimnieciskajiem, ar kuriem veikta rīcība, tostarp, sniedzot detalizētu informāciju par rīcību, kāda ar tiem veikta. Personām ir **pienākums sadarboties** ar FID saistībā ar jebkādu šādas informācijas pārbaudi.

Minēto pienākumu nosaka [Padomes Regulas Nr. 269/2014](#) 8. panta 1. punkts un [Padomes Regulas Nr. 765/2006](#) 5. pants, kas nosaka, ka personām kompetentajai institūcijai jāsniedz **jebkāda informācija, kas var atvieglot minēto regulu īstenošanu.**

5.5. Kādos gadījumos jāsniedz informācija FID par noguldījumiem, kas pārsniedz 100 000 EUR?

Kredītiestādēm ir pienākums informēt FID par noteiktām personām, kuras pakļautas 100 000 EUR noguldījuma ierobežojumam, iesniedzot šādu informāciju:

- a) sarakstu ar noguldījumiem, kas pārsniedz 100 000 EUR un ko tur Krievijas valstspiederīgie vai fiziskas personas, kuras uzturas Krievijā, vai juridiskas personas, vienības vai struktūras, kas ir iedibinātas Krievijā. Kredītiestādes sākot no 27.05.2022. ik pēc 12 mēnešiem sniedz atjauninātu informāciju par šādu noguldījumu summām;
- b) sarakstu ar noguldījumiem, kas pārsniedz 100 000 EUR un ko tur juridiska persona, vienība vai struktūra, kura iedibināta ārpus ES un kurai vairāk nekā 50 % īpašuma daļu tieši vai netieši ir Krievijas valstspiederīgo vai fizisko personu, kas uzturas Krievijā, īpašumā. Kredītiestādes sākot no 27.05.2023. ik pēc 12 mēnešiem sniedz atjauninātu informāciju par šādu noguldījumu summām;
- c) informāciju par noguldījumiem, kas pārsniedz 100 000 EUR un ko tur Krievijas valstspiederīgie vai fiziskas personas, kas uzturas Krievijā un ar ieguldītājiem paredzētas pilsonības shēmas vai ieguldītāju uzturēšanās atļauju shēmas starpniecību ir ieguvuši kādas dalībvalsts pilsonību vai uzturēšanās tiesības kādā dalībvalstī;
- d) sarakstu ar noguldījumiem, kas pārsniedz 100 000 EUR un ko tur Baltkrievijas valstspiederīgie vai fiziskas personas, kuras uzturas Baltkrievijā, vai juridiskas personas, vienības vai struktūras, kas veic uzņēmējdarbību Baltkrievijā. Kredītiestādes no 27.05.2022. ik pēc 12 mēnešiem sniedz atjauninātu informāciju par šādu noguldījumu summām;
- e) informāciju par noguldījumiem, kas pārsniedz 100 000 EUR un ko tur Baltkrievijas valstspiederīgie vai fiziskas personas, kuras uzturas Baltkrievijā un ar ieguldītājiem paredzētas pilsonības shēmas vai ieguldītāju uzturēšanās atļauju shēmas starpniecību ir ieguvuši kādas dalībvalsts pilsonību vai uzturēšanās tiesības kādā dalībvalstī.

Minētais pienākums noteikts [Padomes Regulas Nr. 833/2014](#) 5.g pantā un [Regulas Nr. 765/2006](#) 1.z pantā.

Informācija sniedzama, izmantojot Eiropas Banku iestādes izstrādāto veidni, kas pieejama [šeit](#).

5.6. Kurām personām jāiesniedz ziņojums par maksājumiem ārpus ES, kas noteiktā periodā pārsniedz 100 000 EUR?

Latvijā reģistrētām juridiskām personām, vienībām un struktūrām, kuru īpašumtiesības vairāk nekā **40 % apmērā tieši vai netieši pieder:**

- a) juridiskai personai, vienībai vai struktūrai, kas iedibināta Krievijā;
- b) Krievijas valstspiederīgajam; vai
- c) fiziskai personai, kas uzturas Krievijā,

no **01.05.2024.** divu nedēļu laikā pēc katra ceturkšņa beigām jāziņo FID par visiem līdzekļu pārvedumiem uz valstīm ārpus ES, kas pārsniedz **100 000 EUR** un ko tās tieši vai netieši vienā vai vairākās operācijās ir veikušas minētajā ceturksnī. Attiecīgi pirmreizēji informācija par šādiem pārvedumiem jeb maksājumiem jāiesniedz līdz **14.05.2024.** par ceturksni, kas aptver periodu no **01.02.2024. līdz 31.04.2024.**

Minētais pienākums noteikts [Padomes Regulas Nr. 833/2014](#) 5.r panta 1. punktā.

[Padomes Regulas Nr. 833/2014](#) 5.r panta mērķis ir sniegt dalībvalsts kompetentajām institūcijām nepieciešamo informāciju, lai tās spētu identificēt darījumus, vienības un uzņēmējdarbības nozares, kas norāda uz nopietnu risku attiecībā uz sankciju pārkāpumiem, apiešanu vai līdzekļu izmantošanu mērķiem, kas nav saderīgi ar minēto regulu.

Ievērojot minēto, personām FID ir jāiesniedz **detalizēta informācija**, kas var būt nepieciešama šādu risku novērtēšanai, tostarp, informācija par atsevišķiem maksājumiem, katra maksājuma apmēru, informācija par maksājumu saņēmēju, maksājumu saņēmēja kredītiestādi, maksājuma mērķi, informācija par darījumu, par ko tiek veikts maksājums, un cita saistīta informācija. Personām jāiesniedz informācija par to īpašumstruktūru un atbilstību subjektam, kam šāda informācija saskaņā ar minēto regulas pantu jāsniedz.

Latvijā reģistrētām kredītiestādēm un finanšu iestādēm **sākot ar 01.07.2024.**, divu nedēļu laikā no **katra pusgada beigām** jāsniedz FID informācija par visiem naudas līdzekļu pārvedumiem uz valstīm ārpus ES, ko tās tieši vai netieši uzsākušas minētajā pusgadā un kuru **kumulatīvā summa pārsniedz 100 000 EUR**, attiecībā uz visām tādām juridiskām personām, vienības un struktūras, kuras reģistrētas ES un kuru īpašumtiesības vairāk nekā **40 % apmērā tieši vai netieši pieder:**

- a) juridiskai personai, vienībai vai struktūrai, kas iedibināta Krievijā;
- b) Krievijas valstspiederīgajam; vai
- c) fiziskai personai, kas uzturas Krievijā

Attiecīgi pirmreizēji informācija par šādiem pārvedumiem jāiesniedz līdz **14.07.2024.** par pusgadu, kas aptver **periodu no 01.01.2024. līdz 30.06.2024.**

Ievērojot minēto [Padomes Regulas Nr. 833/2014](#) panta mērķi, kredītiestādēm un finanšu iestādēm FID ir jāiesniedz **detalizēta informācija**, kas var būt nepieciešama šādu risku novērtēšanai, tostarp, informācija par maksājumu veicēju, atsevišķajiem maksājumiem, katra maksājuma apmēru, informācija par maksājumu saņēmēju, maksājumu saņēmēja kredītiestādi, maksājuma mērķi, informācija par darījumu, par ko tiek veikts maksājums (ja informācija pieejama), un cita saistīta informācija.

Norādām, ka veidnes, kas izmantojamas informācijas iesniegšanai FID, drīzumā būs pieejama FID tīmekļa vietnes sadaļā **FID iesniedzamā informācija**.

5.7. Ko paredz noteiktu preču kategoriju reeksporta aizliegums uz Krievijas Federāciju? Vai par pārkāpumu jāziņo?

Eksportētāji, pārdodot, piegādājot, nododot vai eksportējot sensitīvas preces un tehnoloģijas, kā uzskaitīts [Padomes Regulas Nr. 833/2014](#) XI, XX un XXXV pielikumā, kopīgas augstas prioritātes preces, kā uzskaitīts šīs regulas XL pielikumā, vai šaujamo ierocius un munīciju, kā uzskaitīts [Padomes Regulas \(ES\) Nr. 258/2012](#) I pielikumā uz **kādu trešo valsti**, izņemot Padomes [Regulas Nr. 833/2014](#) VIII pielikumā uzskaitītās partnervalstis, no **20.03.2024. ar līgumu aizliedz reeksportu uz Krievijas Federāciju un reeksportu izmantošanai Krievijas Federācijā.**

Eksportētāji nodrošina, ka nolīgumā ar trešās valsts darījuma partneri ir paredzēti **atbilstoši tiesiskās aizsardzības līdzekļi**, ja tiek pārkāptas līgumsaistības, kas noslēgtas saskaņā ar minētajām prasībām.

Minēto prasību nepiemēro tādu līgumu izpildei, kas noslēgti pirms 19.12.2023., līdz 20.12.2024. vai līdz dienai, kad tie zaudē spēku, atkarībā no tā, kurš datums ir agrāk.

Eksportētājiem, kas ir Latvijas rezidenti vai kuri reģistrēti Latvijā, ir pienākums tiklīdz tie uzzina par pārkāpumu, informēt FID, ja trešās valsts darījuma partneris pārkāpj kādu no līgumsaistībām, kas noslēgtas saskaņā ar minētajām prasībām.

Minētais pienākums noteikts [Padomes Regulas Nr. 833/2014](#) 12.g pantā.

5.8. Kāda cita informācija jāiesniedz FID sankciju jomā?

Sankciju normatīvie akti nosaka dažādus **citus specifiskus gadījumus, kad personām ir pienākums informēt** kompetento institūciju sankciju izpildes jautājumos. [Padomes Regula Nr. 833/2014](#) (piemēram, 2. panta 3. punkts, 3.b panta 4. punkts, 3.m 11. punkts, u.c.) un [Padomes Regula Nr. 765/2006](#) (piemēram, 1.s panta 2. punkts, 1.e panta 3. punkts u.c.) nosaka dažādus informēšanas pienākumus, kas nav minēti šajā tīmekļa vietnes sadaļā.

Iestājoties nosacījumiem, kas paredz informācijas sniegšanu kompetentajai institūcijai, **personas Latvijā informē FID.**

Kā arī, saskaņā ar [Sankciju likuma 17. pantu](#) šī likuma [13. pantā](#) minēto uzraudzības institūciju uzraudzībā esošajām personām ir pienākums, ja ir aizdomas par starptautisko un nacionālo sankciju apiešanu vai apiešanas mēģinājumu finanšu ierobežojumu izpildē, ziņot par to FID Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likumā noteiktajā kārtībā.

Ziņojums par aizdomīgu darījumu FID iesniedzams sistēmā [goAML](#).

Skaidrojumi par sankciju pārkāpšanas un apiešanas ziņošanas pienākumu pieejami FID izstrādātajās vadlīnijās [“Ziņojumu sniegšana par aizdomīgiem darījumiem un atturēšanās no darījumu veikšanas”](#).

6. FID PUBLICĒTĀ INFORMĀCIJA PAR IESALDĒTAJIEM AKTĪVIEM

6.1. Kur meklēt informāciju par sankciju subjektam iesaldētiem līdzekļiem un saimnieciskajiem resursiem?

Ikvienai personai, kura veikusi sankciju subjektam piederošu līdzekļu vai saimniecisko resursu iesaldēšanu vai atbrīvošanu no iesaldēšanas, nekavējoties ir jāziņo FID. Saņemto informāciju par sankciju subjektiem un tiem iesaldētajiem līdzekļiem un saimnieciskajiem resursiem Latvijā, FID nekavējoties publicē savā tīmekļvietnē sadaļā **Iesaldētie aktīvi Latvijā**.

Atbilstoši FID rīcībā esošajai informācijai, FID publicē informāciju tikai par tādiem sankciju subjektiem, kuriem Latvijā **ir iesaldēti līdzekļi vai saimnieciskie resursi**. FID tostarp publicē saņemto informāciju no Uzņēmumu reģistra par visām Latvijā reģistrētajām juridiskajām personām, kas ir sankciju sarakstā iekļautas personas īpašumā vai kontrolē, ievērojot, ka šādu juridisko personu attiecīgās kapitāldaļas ir iesaldētas.

Norādāms, ka FID publicētā informācija nesatur izsmeļošu sarakstu ar visām personām, kas uzskatāmi par sankciju subjektiem, jo ne visiem sankciju subjektiem Latvijā pieder līdzekļi vai saimnieciskie resursi. Tostarp FID rīcībā var nebūt pilnīga informācija par visiem saimnieciskajiem resursiem vai līdzekļiem Latvijā, kas būtu iesaldējami, ja personas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nav informējušas FID par sankciju izpildi. Tomēr informācijas neesamība FID publicētajās datu tabulās, neatbrīvo personu no pienākumiem, kas izriet no piemērojamiem normatīvajiem aktiem sankciju jomā.

6.2. Vai FID veic saņemtās informācijas pārbaudi?

Lai nodrošinātu, ka FID tīmekļvietnē publicētā informācija ir pamatota, FID 30 dienu laikā pēc publikācijas veikšanas, pārbauda, vai sankciju subjekta līdzekļi vai saimnieciskie resursi ir iesaldēti atbilstoši normatīvajiem aktiem. Konstatējot situāciju, kad līdzekļi vai saimnieciskie resursi iesaldēti nepamatoti (piemēram, pret konkrēto fizisko vai juridisko personu nav attiecināmas nacionālās vai starptautiskās sankcijas), FID izdod saistošu lēmumu, ar mērķi nodrošināt sankciju izpildi atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

7. IZŅĒMUMU PIEMĒROŠANA SANKCIJU IZPILDĒ

7.1. Kur vērsties, lai saņemtu atļauju par izņēmumu piemērošanu sankciju izpildē?

Normatīvie akti sankciju jomā aizliedz noteikta veida darbības. Piemēram, mērķētas finanšu sankcijas, cita starpā, aizliedz darīt pieejamus līdzekļus sankciju subjektiem un nosaka pienākumu sankciju subjektu līdzekļus iesaldēt. Sektorālās sankcijas var paredzēt dažāda veida aizliegumus, piemēram, eksportēt vai importēt noteiktas preces, vai sniegt atsevišķus pakalpojumus noteiktas valsts piederīgajiem vai personām noteiktā valstī.

Katrs šāds normatīvais akts, ar kuru noteiktas sankcijas, paredz atsevišķus, šauri definētus izņēmumus, kas paredz, ka ar kompetentās institūcijas atļauju var tikt veiktas darbības, ko vispārīgi sankcijas aizliedz. Visos gadījumos, izņemot [Sankciju likuma 10. panta 1.¹, 1.² un 1.³ daļā](#) noteiktos gadījumus, **personām jāvēršas FID ar pamatotu rakstveida iesniegumu atļaujas izsniegšanai, lai FID var pieņemt lēmumu par izņēmuma piemērošanu jeb atļaujas izsniegšanu.**

Informāciju par to, kā saņemt atļauju, kādi dokumenti un informācija jāiesniedz, kā arī citu informāciju saistībā ar atļaujas saņemšanas procesu aicinām skatīt FID tīmekļa vietnes sadaļā **Iesniegums atļaujas saņemšanai**.

7.2. Vai ir noteikta forma, kādā iesniedzams iesniegums?

Vēršoties FID atļaujas saņemšanai par izņēmumu piemērošanu sankciju izpildē, jāiesniedz rakstveida iesniegums un pamatojošie dokumenti. FID izstrādāta veidne iesniegumam atļaujas izsniegšanai drīzumā būs pieejama mājaslapas sadaļā **Iesniegums atļaujas saņemšanai**.

7.3. Kādi dokumenti jāiesniedz, lūdzot izsniegt atļauju izņēmumu piemērošanai?

Lai saņemtu atļauju izņēmumu piemērošanai, sankciju subjektam vai personai, kura vēlas veikt darījumu vai darbības, uz kurām attiecināmas starptautiskās vai nacionālās sankcijas, ir jāvēršas FID ar **pamatotu rakstveida iesniegumu**.

[MK noteikumu Nr. 184 31.punktā](#) noteiktas prasības par **minimālo informācijas un iesniedzamo dokumentu apjomu, proti, iesniegumā norāda šādu informāciju, kā arī to pamatojošos dokumentus:**

- informāciju par darījumu vai darbību, kam tiek lūgts izsniegt atļauju;
- informāciju par piemērojamo sankciju regulējumu;
- izvērtējumu par darījuma atbilstību normatīvajos aktos sankciju jomā noteiktajam konkrētajam izņēmumam;
- informāciju par tieši saistītajiem darījumiem vai darbībām, kas nepieciešamas darījuma vai darbības izpildei;
- citu informāciju, kas var būt nepieciešama, lai pieņemtu lēmumu par izņēmuma piemērošanas pieļaujamību;
- pēc FID pieprasījuma vērtējumu par pieteiktas darbības vai darījuma pamatotību vai tā apmēra atbilstību sankciju regulējumā paredzētajiem izņēmumiem, ko veicis neatkarīgs auditors vai vērtētājs, pamatojoties uz FID noteiktiem individuālajiem kritērijiem.

[MK noteikumu Nr.184 32.punktā](#), savukārt, noteikts, ka papildus šo noteikumu 31. punktā minētajiem iesniedzamajiem dokumentiem sankciju subjekts, kas ir Latvijas Republikā reģistrēta juridiskā persona, iesniedz pamatojumu maksājumu atbilstībai sankciju regulējumā noteiktajiem izņēmumiem kopsakarā ar sankciju subjekta turpmākās darbības plānu, kas izstrādāts, ņemot vērā normatīvajos aktos sankciju jomā noteiktos ierobežojumus un to mērķi, kā arī iesniedz bilances par iepriekšējiem periodiem, plānotos izdevumus un to pozīcijas, darbinieku uzskaitījumu un amatu aprakstus, pamatojot to nepieciešamību, aktīvu un pasīvu uzskaitījumu un to pārvaldīšanas vai uzturēšanas izdevumu pamatojumu un citu informāciju. FID sankciju subjektam var izvirzīt individuālus kritērijus turpmākās darbības plāna izstrādei un tā saturam.

Ilustratīvu piemēru iesniedzamajiem dokumentiem lūdzam skatīt zemāk pievienotajā tabulā.

Informācijas veids	Piemērs darījumam	Piemērs iesniedzamajiem dokumentiem
Darījums vai darbība, kam tiek lūgts izsniegt atļauju	Sankciju subjektam jāveic maksājums, kas nepieciešams iesaldētu saimniecisko resursu parastai turēšanai	1. Konta izdruka/ bankas apliecinājums, ka līdzekļi attiecīgā kontā ir iesaldēti 2. Līguma projekts par pakalpojumiem/precēm un rēķins
Piemērojamais sankciju regulējums	Sankciju subjekta īpašnieks ir Padomes Regulā Nr. 269/2014 iekļauta persona	Īpašumtiesību apliecinājoši dokumenti
Izvērtējums par atbilstību konkrētajam izņēmumam	Izvērtējums Padomes Regulas Nr. 269/2014 4.panta 1(c) punkta attiecināmībai: - pakalpojuma/preces nepieciešamība konkrētu iesaldētu saimniecisko resursu parastai uzturēšanai; - pakalpojuma/preču apmēra nepieciešamība konkrētam mērķim; - darījuma partneris nav sankciju subjekts un netiek pārkāptas citas sankcijas.	1. Novērtējums, ko veicis auditors/novērtētājs 2. Sankciju subjekta turpmākās darbības plāns
Saistītie darījumi vai darbības	Preču piegādes pakalpojumi, apdrošināšana, u.c.	Līgumu projekti, rēķini
Cita informācija	Pamatojums, ka šāda paša veida pakalpojums/prece atbilstošā apmērā sankciju subjektam bija nepieciešami pirms sankcijām	Pirms sankcijām spēkā esošie līgumi un rēķini par šāda paša veida pakalpojumiem/precēm

Vēršam uzmanību, ka uzskaitīto iesniedzamo dokumentu saraksts nav izsmeļošs. Personai, kura vēršas FID ar iesniegumu atļaujas saņemšanai, katrs gadījums ir jāvērtē individuāli, ņemot vērā katras situācijas juridisko pamatojumu, konkrēto līgumu, situāciju un apstākļus.

7.4. Kas ir turpmākās darbības plāns?

Saskaņā ar [MK noteikumu Nr. 184 11.3. apakšpunktu](#), pamatvajadzību nodrošināšanai nepieciešamos izdevumus un to apmēru juridiskām personām vērtē atbilstoši juridiskas personas turpmākās darbības plānam, kas izstrādāts, ņemot vērā normatīvajos aktos sankciju jomā noteiktos ierobežojumus un to mērķi.

FID var sankciju subjektam izvirzīt individuālus kritērijus turpmākās darbības plāna izstrādei un tā saturam Turpmākās darbības plānu (Plāns) izstrādā un iesniedz FID Latvijā reģistrēta juridiskā persona, kas ir pakļauta starptautiskajām vai nacionālajām sankcijām. Plānā norāda:

- 1) detalizētu informāciju par juridiskās personas turpmāko darbības modeli, ievērojot noteiktos sankciju ierobežojumus;

- 2) informāciju par noteiktā periodā veiktajiem pamata un regulārajiem maksājumiem, norādot pamatojumu maksājumu un pakalpojumu saņemšanas nepieciešamībai.

Plānā var ietvert iepriekšējo periodu bilances, plānotās nākotnes izdevumu pozīcijas, aktīvu uzskaitījumu un to pārvaldības plānu, kā arī minimāli nepieciešamā darbinieku skaita nodrošinājuma plānu, pamatojot to nepieciešamību juridiskās personas minimālai pastāvēšanai.

Norādāms, ka FID, vērtējot katru gadījumu atsevišķi, sankciju subjektam var izvirzīt individuālus kritērijus turpmākās darbības plāna izstrādei un saturam.

7.5. Kādos gadījumos FID var lūgt iesniegt neatkarīga auditora vai vērtētāja atzinumu?

Lemjot jautājumu par atļaujas izsniegšanu noteiktu izņēmumu piemērošanai, FID ir tiesības pieprasīt no sankciju subjekta vai personas, kas vēlas veikt darbības, uz kurām attiecināmas starptautiskās vai nacionālās sankcijas, neatkarīga auditora vai vērtētāja atzinumu, kas pamatotu norādītā pakalpojuma vai tā apmēra atbilstību pamatvajadzībām.

FID, pieprasot neatkarīga auditora vai vērtētāja atzinumu, ņem vērā katra gadījuma individuālos apstākļus un var definēt kritērijus, kādi būtu iekļaujami iesniedzamajā dokumentā. Piemēram, izlemjot jautājumu par izņēmuma piemērošanu, kas izriet no sankciju subjekta pamatvajadzībām, var tikt pieprasīts iesniegt sertificēta vērtētāja atzinumu par konkrētu izmaksu nepieciešamību un to apmēra atbilstību faktiskajiem apstākļiem un sankciju subjekta turpmākās darbības plānam.

7.6. Kādā laika periodā FID izskata un pieņem lēmumu par atļaujas izsniegšanu?

Personas tiek aicinātas vērsties FID ar iesniegumu par atļaujas izsniegšanu pēc iespējas savlaicīgi. Vispārīgi FID iesniegumu par atļaujas izsniegšanu izskata 1 mēneša laikā no iesnieguma saņemšanas dienas.

Ja iesniegums nesatur informāciju vai dokumentus, kas nepieciešami, lai pēc būtības izvērtētu izņēmuma piemērošanas pieļaujamību, FID nevarēs pēc būtības pieņemt lēmumu par izņēmuma piemērošanu. Tai skaitā, FID nevarēs pēc būtības izskatīt iesniegumu, ja nav iesniegts minimālais informācijas vai dokumentu apjoms, ko nosaka [MK noteikumi Nr. 184](#). Šādā situācijā FID informē iesniedzēju par trūkumiem, kas novēršami, lai FID varētu iesniegumu izskatīt pēc būtības.

Ievērojot [Administratīvā procesa likuma 64.panta otrajā daļā](#) noteikto kārtību, FID var pagarināt iesnieguma izskatīšanu līdz četriem mēnešiem no iesnieguma saņemšanas dienas, par to paziņojot iesniedzējam.

Ja personai ir objektīvi nepieciešams saņemt FID atļauju steidzamā kārtā, tad persona, norādot objektīvos apstākļus, kas pamato steidzamību, var lūgt FID izskatīt iesniegumu īsākā termiņā. FID iespēju robežās, var ņemt vērā šādu lūgumu.

7.7. Kā FID paziņo par pieņemto lēmumu?

FID lēmums par atļaujas izsniegšanu vai par atteikumu iesniegt atļauju ir administratīvais akts un to adresē personai, kura vērsusies FID ar iesniegumu atļaujas izsniegšanai.

FID izsniegtā atļauja nodibina tiesības atļaujas saņēmējam. Ar FID izsniegtu atļauju netiek uzlikts pienākums trešajām personām veikt darbības, kas var būt nepieciešamas, lai atļaujas saņēmējs atļautās darbības varētu izpildīt.

Atļaujas adresāts tai izsniegto atļauju iesniedz citām personām, kam tas nepieciešams, lai apliecinātu, ka attiecīgajai darbībai saņemta FID atļauja. Piemēram, lai sankciju subjekts varētu veikt maksājumu, pamatojoties uz FID atļauju atbrīvot līdzekļus no iesaldēšanas, sankciju subjekts ar FID izsniegto atļauju vēršas pie kredītiestādes, kā arī nodrošina, ka darījuma partnerim un darījuma partnera kredītiestādei, kas saņems attiecīgo maksājumu, ir pieejama izsniegtā FID atļauja. FID nevar uzlikt par pienākumu kredītiestādei maksājumu izpildīt.

7.8. Kur var apstrīdēt FID pieņemto lēmumu par atteikumu izsniegt atļauju izņēmumu piemērošanā?

Saskaņā ar [Sankciju likuma 10.panta](#) (2¹) daļu FID pieņemto lēmumu var apstrīdēt, iesniedzot iesniegumu FID priekšniekam. FID priekšnieka pieņemto lēmumu var pārsūdzēt tiesā [Administratīvā procesa likumā](#) noteiktajā kārtībā.

8. IZDEVUMI PAMATVAJADZĪBU NODROŠINĀŠANAI

8.1. Kas ir sankciju subjekta pamatvajadzības?

[MK noteikumu Nr. 184 10.punktā](#) noteikts, ka izdevumi, kas nepieciešami sankciju subjekta pamatvajadzību nodrošināšanai, var būt tikai tādi, kas nepieciešami sankciju subjekta vai tā apgādājamo ģimenes locekļu ikdienas sadzīves un veselības stāvokļa nodrošināšanai, kā arī sankciju subjekta – juridiskas personas – minimālai pastāvēšanai.

Pamatvajadzību segšanai pieprasāmie līdzekļi nav saistāmi ar sankciju subjekta vērtējumu par tā pamatvajadzību nodrošināšanai nepieciešamo līdzekļu apmēru, kāds tas ir bijis pirms sankciju noteikšanas. Piemēram, fakts, ka fiziskā persona dzīvojusi luksusa dzīvesveidu līdz sankciju noteikšanai, nav pamatots iemesls prasīt izņēmumu atļauju pamatvajadzību nodrošināšanai tādā apmērā, lai turpinātu segt luksusa dzīvesveida izdevumus (*piemēram, dārga nekustamā īpašuma īre, privāta šofera pakalpojumu izmantošana, privātas apsardzes pakalpojumu nodrošināšana, u.c.*).

Juridiskajai personai, piemēram, noteikts darbinieku skaits vai īrējamo telpu platība, kāda tā bija pirms sankciju noteikšanas, nav pietiekams pamats, lai prasot pamatvajadzību izņēmuma atļauju, tiktu atļauts uzturēt tādu pašu darbinieku skaitu vai turpināt īrēt tādas pašas platības telpas, ja noteiktās sankcijas pēc būtības nepieļauj saimnieciskās darbības turpināšanu un šādu izņēmumu piemērošanai nav pamatojuma.

Izvērtējot iesniegto pamatojumu izņēmumu piemērošanai pamatvajadzību nodrošināšanai, lēmumu pieņemšanai, FID var vadīties pēc, piemēram, Centrālās statistikas pārvaldes publicētajiem datiem par vidējo dzīves līmeni valstī, vai izmantot citus publicētos datus, kas raksturo dzīves līmeni.

8.2. Kādas ir sankcijām pakļautas fiziskās personas pamatvajadzības?

Par sankcionētas fiziskās personas pamatvajadzībām uzskatāmas, piemēram:

- pārtika;
- apģērbs
- higiēnas preces
- medikamenti
- ārstniecības pakalpojumi

- obligātā apdrošināšanas prēmija
- maksājumi, kas saistāmi ar mājokļa īri vai hipotekāro kredītu (tai skaitā procentu)
- komunālo pakalpojumu segšanai nepieciešamie maksājumi
- nodokļu maksājumi, piemēram, par nekustamo īpašumu
- ikmēneša uzturlīdzekļi bērna vajadzību nodrošināšanai
- izdevumi par elektronisko sakaru pakalpojumiem
- darba algu izmaksa.

Uzskaitīto pamatvajadzību saraksts nav izsmeļošs. Katrā gadījumā ir jāvērtē katras personas individuālie apstākļi gan attiecībā uz pakalpojumu vai precī, gan uz to nodrošināšanai nepieciešamo izmaksu apmēru.

8.3. Kas ir uzskatāms par juridiskās personas pamata saimnieciskās darbības izdevumiem?

Par juridiskās personas pamata saimnieciskās darbības izdevumiem uzskatāmi, piemēram:

- nodokļu un obligāto nodevu maksājumi
- nekustamā īpašuma nomas vai hipotekārā kredīta (tai skaitā procentu) maksājumi
- komunālo pakalpojumu segšanai nepieciešamie maksājumi
- samaksa par īpašuma pārvaldīšanas pakalpojumu sniegšanu
- darbinieku un amatpersonu atalgojuma izmaksas
- maksājumi par obligātajiem apdrošināšanas veidiem
- izdevumi par elektronisko sakaru pakalpojumiem
- izdevumi par juridisko un grāmatvedības pakalpojumu saņemšanu

Vēršam uzmanību, ka uzskaitīto pamata saimnieciskās darbības izdevumu saraksts nav izsmeļošs. Katrā gadījumā ir jāvērtē katras personas individuālie apstākļi gan attiecībā uz pakalpojumu vai precī, gan uz to nodrošināšanai nepieciešamo izmaksu apmēru.

9. FID SANKCIJU MEKLĒTĀJS

9.1. Kā un kur noskaidrot, vai pret personu ir noteiktas sankcijas?

Lai noskaidrotu, vai pret personu noteiktas sankcijas, aicinām izmantot **FID Sankciju meklētāju**.

FID Sankciju meklētājā uztur aktuālos sarakstus ar sankciju subjektiem (fiziskas, juridiskas personu vai citi identificējami subjekti), attiecībā uz kuriem noteiktas:

- starptautiskās sankcijas;
- nacionālās sankcijas.

FID Sankciju meklētājs **uztur tikai informāciju par sankciju subjektiem, pret kuriem noteikti finanšu ierobežojumi jeb mērķētās finanšu sankcijas.**

Informatīvo materiālu, kā izmantot sankciju meklētāju, atradīsiet FID tīmekļa vietnes sadaļā **Sankciju meklētājs**.

9.2. Vai FID Sankciju meklētājā var atrast arī visus juridiskos veidojumus, kuros sankciju subjekti ir īpašnieki vai kurus sankciju subjekti kontrolē?

Nē, FID Sankciju meklētājs atspoguļo tikai sankciju subjektus, kuri iekļauti:

- ES noteikto sankciju sarakstos,
- ANO mērķēto finanšu sankciju sarakstos un
- Latvijas nacionālo sankciju sarakstā.

Sankciju meklētājā nav atspoguļoti sankciju subjektiem piederošie, kontrolē esošie vai saistītie uzņēmumi.

9.3. Vai FID Sankciju meklētājā iespējams pārbaudīt arī preču grupas un pakalpojumus, kuriem sankciju ietvaros noteikti ierobežojumi?

Nē, sankciju meklētājā netiek atspoguļotas sektorālās sankcijas.

Informāciju par preču grupu un pakalpojumu ierobežojumiem var atrast [ES sankciju kartes](#) tīmekļa vietnē.

9.4. Vai FID Sankciju meklētājā ir aktuālā informācija?

FID Sankciju meklētāja atjaunošana tiek veikta reizi stundā, kad tiek ielasīti jaunākie sankciju saraksti no ES, ANO uzturētajiem sankciju sarakstiem. Atsevišķos gadījumos starptautisko institūciju uzturētie saraksti var tikt atjaunoti ar kavēšanos. Šādos izņēmumu gadījumos šajā vietnē tiek ievietots paziņojums par kavēšanos saraksta atjaunināšanā un saite uz aktuālo informāciju.

10. EIROPAS SAVIENĪBAS SANKCIJU TRAUKSMES CĒLĀJA RĪKS

10.1. Kā izmantot ES sankciju trauksmes cēlēja rīku?

Lai atvieglotu ziņošanu par iespējamiem sankciju pārkāpumiem arī ES līmenī, EK ir izveidojusi **sankciju trauksmes cēlēju rīku**, kas ir droša platforma ziņošanai (tajā skaitā anonīmai) par pagātnes, esošiem vai plānotajiem sankciju pārkāpumiem, kā arī mēģinājumiem apiet ES noteiktās sankcijas.

ES sankciju trauksmes cēlēju rīks **dod iespēju vērst EK uzmanību uz jūsu rīcībā esošu informāciju par iespējamiem ES sankciju pārkāpumiem**, izmantojot drošu tiešsaistes platformu. Informācija var attiekties gan uz faktiem par sankciju pārkāpumiem, to apstākļiem un iesaistītajām personām, gan uzņēmumiem un trešajām valstīm. Tie var būt arī fakti, kas nav publiski zināmi.

Detalizētu informāciju par trauksmes cēlēju rīku un ziņošanas veidiem atradīsiet [šeit](#).

11. ATBILDĪBA PAR SANKCIJU PĀRKĀPŠANU

11.1. Kāda ir atbildība par sankciju pārkāpšanu?

Jebkurai fiziskai personai par starptautisko vai nacionālo sankciju pārkāpšanu ir paredzēta Kriminālatbildība atbilstoši [Krimināllikuma 84. pantam](#).

Savukārt [Sankciju likumā](#) noteiktajām sankciju uzraudzības institūcijām ir tiesības piemērot administratīvās sankcijas un uzraudzības pasākumus to uzraudzībā esošajām personām, ja pārkāpti starptautisko vai nacionālo sankciju prasību regulējošie normatīvie akti attiecībā uz iekšējās kontroles sistēmu un sankciju risku pārvaldību.

11.2. Kam jāziņo par sankciju pārkāpumiem un sankciju apiešanu?

[Sankciju likumā](#) noteiktajām sankciju uzraudzības institūcijām ir pienākums nekavējoties, bet ne vēlāk kā nākamajā darb dienā ziņot Valsts drošības dienestam par starptautisko vai nacionālo sankciju pārkāpšanu vai tās mēģinājumu un tā rezultātā iesaldētiem līdzekļiem.

Ja ir aizdomas par starptautisko un nacionālo sankciju apiešanu vai apiešanas mēģinājumu finanšu ierobežojumu izpildē, jāsniedz ziņojums FID [Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likumā](#) noteiktajā kārtībā.

FID izstrādājis [Ziņojumu sniegšana par aizdomīgiem darījumiem un atturēšanās no darījumu veikšanas vadlīnijas](#) (2. papildinātā redakcija), kurās sniegti ieteikumi un praktiski piemēri ziņošanai par starptautisko vai nacionālo sankciju pārkāpšanu vai tās mēģinājumu un tā rezultātā iesaldētiem līdzekļiem un par aizdomām par starptautisko un nacionālo sankciju apiešanu vai apiešanas mēģinājumu finanšu ierobežojumu izpildē un citos gadījumos.³³

³³ Ziņojumu sniegšana par aizdomīgiem darījumiem un atturēšanās no darījumu veikšanas vadlīnijas (pieejams: https://fid.gov.lv/uploads/files/2023/vadlinijas/lv-final/FID_Zi%C5%86o%C5%A1anas%20vadl%C4%ABnijas_2.%20redakcija.pdf)